Annus III. - Vol. III. Die 15 Septembris 1911. Num. 12.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

I. *Acta Pii PP. X:* Litterae Apostolicae, pag. 409. — II. *S. C. Consistorialis:* Provisio Ecclesiarum, pag. 412. — III. *S. R. Rota:* Theatina, Iurium, pag. 413; Mechoacan. Crediti, pag. 428; Patriarchatus Catholici in Aegypto, Adoptionis, pag. 438; Iacien. Iuris ducendi processionem, pag. 450; Bononien. Iurisdictionis parochialis, pag. 456; Citatio edictalis, pag. 466. — IV. *Signatura Apostolica:* Ariminen. Pensionis, pag. 467.

Diarium Romanae Curiae: Congregazione antipreparatoria e ordinaria, nomine, onorificenze, necrologio, pag. 471-472.

ROMAE
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MDCCCCXI.

Directio: Palazzo della Cancelleria. — Roma.
Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. — Roma.

Pretium annuae subnotationis.
Pro Italia, L. 12. — Extra Italiam, L. 15.
Unius fasciculi, L. 1.

« *Bis* fere *in mense* (Commentarium) *prodibit, ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur* ». (Ex *Commentarii Officialis* ratione, die 29 Octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

ACTA PII PP. X

Litterae Apostolicae.

PAG.

I. *In templo.* - Confraternitas S. Missae Reparatricis in templo S. Crucis vulgo «dei Lucchesi» in urbe erigitur in Archiconfraternitatem cum facultate aggregandi. - *30 iunii 1911* 409

II. *Anno reparatae.* - Ecclesia Augustae Taurinorum in honorem Virginis Christianorum Adiutricis erigitur in Basilicam Minorem. *13 iulii 1911* 410

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS.

Provisio Ecclesiarum 412

SACRA ROMANA ROTA.

I. *Theatina.* - Iurium. - *23 martii 1911* 413

II. *Mechoacan.* - Crediti. - *1 iunii 1911* 428

III. *Patriarchatus ritus Graeci-Catholici in Aegypto.* - Adoptioni (Sakakini-Cassab). - *10 iunii 1911* 438

IV. *Iacien.* - Iuris ducendi processionem. - *14 iunii 1911* 450

V. *Bononien.* - Iurisdictionis Parochialis. - *21 iulii 1911.* 456

VI. *Ravennaten.* - *Citatio edictalis.* - Nullitatis matrimonii. - *6 septembris 1911* 466

SIGNATURA APOSTOLICA.

Ariminen. - Pensionis. - *16 iulii 1911* 467

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. S. Congregazione dei Riti. *Congregazione antipreparatoria. Congregazione ordinaria* 471

II. Segreteria di Stato, *Nomine, onorificenze* 472

III. Necrologio. . . . . »

Annus III. - Vol. III. Die 15 Septembris 1911. Num. 12.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. X

LITTERAE APOSTOLICAE

I.

CONFRATERNITAS S. MISSAE REPARATRICIS IN TEMPLO S. CRUCIS VULGO " DEI LUCCHESI " IN URBE ERIGITUR IN ARCHICONFRATERNITATEM CUM FACULTATE AGGREGANDI.

PIUS PP. X.

Ad perpetuam rei memoriam. — In templo S. Crucis vulgo « dei Lucchesi » in Urbe, apud moniales Societatis Mariae Reparatricis, compertum Nobis est mense Iulio superioris anni canonice institutam esse Confraternitatem S. Missae Reparatricis hoc quidem consilio ut congregati, statis religionis exercitationibus fungentes, iniuriam resarcire studeant, quam inferunt Deo ii omnes, qui nulla iusta causa gravissimum illud Christianorum officium praetermittunt Sacro adstandi diebus festis. Itaque, cum laudabile huiusmodi studium vehementer Nobis probetur utpote nostris hisce temporibus maxime opportunum, quumque Consilium Moderatorum eiusdem Confraternitatis enixas Nobis preces adhibuerint, ut illam titulo ac privilegiis Archisodalitatis augere velimus; Nos ad ubertatem fructuum provehendam, quam in dies abundatiorem futuram esse et Moderatorum eorundem solertia et ipsa rei apta ratio animo praesagire sinunt, supplicantium votis, amplissima fultis commendatione dilecti filii Nostri in hac alma Urbe Vicarii in spiritualibus Generalis, satisfacere ultro statuimus. Apostolica igitur Nostra auctoritate, per has Litteras, perpetuumque in modum, Confraternitatem S. Missae Reparatricis in Templo S. Crucis vulgo « dei Lucchesi », apud moniales Societatis Mariae Reparatricis in Urbe rite institutam, in Ar-

chiconfraternitatem erigimus, evehimus, constituimus, ac consuetis honoribus privilegiisque ornamus. Archisodalitatis autem huius, sic per Nos erectae, Moderatoribus atque officialibus praesentibus et futuris, item auctoritate Nostra, hisque litteris concedimus, ut ipsi alias sodalitates eiusdem nominis et instituti, quae exoriturae sint intra Italiae atque insularum adiacentium fines, servatis forma Constitutionis Clementis PP. VIII, Decessoris Nostri fel. rec., aliisque Apostolicis Ordinationibus desuper editis, sibi aggregare et cum illis omnes ac singulas indulgentias, peccatorum remissiones ac poenitentiarum relaxationes eidem Archisodalitati a Sede Apostolica concessas, quae sint communicabiles, communicare licite possint ac valeant. Decernentes praesentes Nostras Litteras firmas, validas, efficaces semper existere et fore, suosque plenarios effectus sortiri et obtinere, illisque ad quos spectat et in posterum spectabit in omnibus et per omnia plenissime suffragari: sicque in praemissis per quoslibet iudices ordinarios vel delegatos iudicari et definiri debere, atque irritum esse et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis etiam speciali et individua mentione ac derogatione dignis, ceterisque omnibus in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXX Iunii MCMXI, Pontificatus Nostri anno octavo.

R. CARD. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

II.

ECCLESIA AUGUSTAE TAURINORUM IN HONOREM VIRGINIS CHRISTIANORUM ADIUTRICIS ERIGITUR IN BASILICAM MINOREM.

PIUS PP. X.

Ad perpetuam rei memoriam. — Anno reparatae salutis MDCCCLXXXVI pietate ac religione insignis vir, venerabilis Dei famulus Ioannes Bosco, Salesianae familiae pater ac legifer, Augustae Taurinorum ab imis fundamentis splendidum in honorem Deiparae Virginis Christianorum Adiutricis templum excitandum curavit, corrogata undique stipe, quam Catholici Orbis fideles ob innumera divinitus accepta benefacta, grati animi ergo, libentes contulerunt. Haec Aedes ingenti mole insignis, decora fronte, geminisque turribus et augusto fornice ornata, intuentium admirationem exterius sibi facile conciliat, interius autem et auro et marmore,

et omnigenae artis operibus renidet. Illuc non modo e Subalpinis, verum etiam e cunctis fere regionibus Italiae, necnon ab exteris quoque nationibus, frequentes fideles saepe turmatim Opiferae Dei Genitricis inclytam Imaginem, quae ipsa in Aede recolitur, deprecaturi, quotannis solent confluere. Etenim quemadmodum ephemerides luculenter testantur, quae ibi singulis mensibus novem conscriptae linguis in vulgus prodeunt, Beatissima Virgo Christianorum Auxiliatrix, ex hac pia Aede, veluti e suo maiestatis solio, abunde gratias munifica largitur. Ipso in templo copiosa ac praedivite supellectile instructo, Clerus, idest sacerdotes e Salesiana familia, cuius domus Princeps ipsi sanctuario continens est, divinis sacrisque muniis pietate in exemplum adducenda funguntur. Memorare insuper iuvat, canonice ibidem erectam Archisodalitatem esse sub titulo et auspiciis Deiparae Virginis Adiutricis, ducentasque et amplius per totum orbem conditas eiusdem nominis et instituti societates eidem Archisodalitati legitime esse aggregatas, et quinquagies centena millia sodalium iisdem Societatibus inscripta enumerari. Nec silentio quidem praetereundum arbitramur, quadringentas Ecclesias similiter per universum orbem in honorem ipsius Adiutricis Deiparae aedificatas huius Imaginem praeferre, illi similem, quae in enunciati templi Taurinensis ara Principe summa fidelium religione asservatur. Privilegiis etiam et spiritualibus muneribus atque indulgentiis singularibus Apostolica haec Sedes inclytum idem templum locupletavit: et ipse Decessor Noster Leo PP. XIII rec. mem. Cardinali Antistiti Taurinensium facultatem commisit, ut sexto Kalendas Iunias anno millesimo nongentesimo tertio, pluribus adstantibus Episcopis atque ingenti civium multitudine, thaumaturgae ipsius Virginis Adiutricis Imagini aureum diadema solemni ritu ipsius nomine et auctoritate imponeret. Haec animo repetentes, cum sacerdotes Salesianae familiae supremi Moderatores Nos supplicibus votis flagitaverint, ut ad Opiferae Virginis cultum ipsiusque templi decus adaugendum, super enunciatum Taurinense templum titulo ac dignitate Basilicae Minoris ornare dignemur, optatis his piis annuendum existimavimus. Quae cum ita sint, permoti etiam amplissimo commendationis officio dilecti filii Nostri Augustini S. R. E. presbyteri Cardinalis Richelmy, ex dispensatione Apostolica Archiepiscopi Taurinensium, Apostolica Nostra auctoritate, tenore praesentium, Sacram Aedem Augustae Taurinorum, Deo in honorem Deiparae Virginis Christianorum Adiutricis dicatam, ad Basilicae Minoris dignitatem evehimus, omnibus et singulis eidem privilegiis atque honorificentiis attributis, quae Minoribus Almae huius Urbis Basilicis de iure competunt. Decernentes praesentes Litteras firmas, validas atque efficaces semper existere et fore, suosque ple-

narios atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos spectat, sive in posterum spectare poterit, plenissime suffragari, sicque in praemissis iudicandum esse atque definiendum, irritumque ex tunc et inane fieri, si secus super his a quovis, auctoritate quavis, scienter sive ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIII Iulii MCMXI, Pontificatus Nostri anno octavo.

R. Card. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS

PROVISIO ECCLESIARUM

Successivis S. Congregationis Consistorialis decretis SSmus D. N. Pius PP. X has quae sequuntur ecclesias de proprio pastore providit, scilicet:

11 iulii 1911. — Cathedrali ecclesiae Spalatensi praefecit R. D. Antonium Gjivoje, presbyterum archidioecesis Iadrensis, rectorem Seminarii theologici centralis.

17 iulii 1911. — Ecclesiae archiepiscopali Kingstoniensi R. D. Michaëlem Iosephum Spratt, rectorem ecclesiae S. Michaëlis in oppido *Belleville* eiusdem archidioecesis.

21 iulii 1911. — Ecclesiae cathedrali Reginensi R. D. Oliverium Eleazarum Mathieu, ex-Rectorem Universitatis Quebecensis.

27 iulii 1911. — Ecclesiae cathedrali Monasteriensi R. D. Felicem De Hartmann, decanum Capituli Monasteriensis et Vicarium Capitularem eiusdem vacantis dioecesis.

28 iulii 1911. — Titulari ecclesiae episcopali Hemesensi R. D. Georgium De Lucchi, canonicum theologum ecclesiae cathedralis Vicentinae.

11 augusti 1911. — Cathedrali ecclesiae Caliensi R. D. Eladium Perlaza, Vicarium Generalem in civitate vulgo *Calì*.

— Ecclesiae cathedrali Divionensi R. D. Iacobum Ludovicum Monestès, canonicum cathedralis ecclesiae Agennensis.

— Ecclesiae cathedrali Toletanae in foederatis statibus Americae

Septen. R. P. D. Iosephum Schrembs, hactenus Episcopum titularem Sophenensem.

— Ecclesiae archiepiscopali Dubuquensi R. P. D. Iacobum Ioannem Keane, hactenus Episcopum Cheyennensem.

Mandavit autem idem SSmus Dominus ut hac de re Litterae Apostolicae sub plumbo ad tramitem iuris expediantur.

SACRA ROMANA ROTA

I.

THEATINA

IURIUM.

Pio PP. X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis suae anno octavo, die 23 Martii 1911, RR. PP. DD. Ioseph Mori, Ponens, *Fridericus Cattani et Antonius Perathoner, Auditores de Turno, in causa* « Theatina-Iurium » *inter Venerabilem Sodalitatem SSmi Sacramenti loci Arcismontisplani actricem, repraesentatam per legitimum procuratorem Philippum Pacelli, advocatum, et Caietanum Ciccarone, parochum praefati oppidi, reum conventum, repraesentatum per legitimum procuratorem Henricum Benvignati advocatum, sequentem tulerunt definitivam sententiam.*

Ob partialem montis Maiella ruinam an. 1765 secutam, oppidum ad eius radices existens, vulgo nuncupatum « *Roccamontepiano* », fere disparuit. Hinc factum est, ut infelices illius incolae inde palantes, domos alibi in planitie sibi construerent, non exclusa paroeciali matrice ecclesia, quae aedificata iterum fuit sub titulo B. M. V. de Lapide in suburbio, quod audit *Terranova*, inter paroeciae fines. A praefata ruina tamen illaesum evasit Oratorium quoddam S. Rocho et B. V. in coelum assumptae dicatum et a paroeciali ecclesia distans.

Anno 1840 cum dictum Oratorium vetustate fatisceret, nonnullae piae personae, collecta ex oblationibus stipe, illud restaurandum curarunt; ut inscriptio in fronte capellae exteriori apposita testatur. Id peractum fuisse assentiente parocho S. Mariae de Lapide et sub eius dependentia, quamvis ex coaevo documento non possit probari, tamen ex sequentibus legitime coniici potest.

Re quidem vera, porrectae petitioni ut inibi Sodalitas a suffragio erigeretur, Vicarius Generalis Curiae Theatinae respondit, ut praeter Ar-

chiepiscopi beneplacitum, etiam parochi S. Mariae a Lapide exquireretur consensus: « Dovendo la Congrega erigersi nella Chiesa appartenente al « parroco locale è di necessità richiederlo se vi annuisca o pur no, « onde non violarsi i suoi diritti.... » At parochus petitae erectioni utpote suis iuribus praeiudiciali refragatus est: « Tale lotta ha per fine di abo- « lire la Chiesa madre, di portare la tumulazione a S. Rocco e di farvi « seconda parrocchia ». Anno 1859 ad instantiam nonnullorum devotorum, praevio regio assensu obtento die 30 Martii, in Arce Montisplani sub die 28 Iulii canonice erecta fuit Sodalitas a SSmo Sacramento, quae suam sedem fixit in memorato sacello. Verum cum Sodalitas in ecclesia non sua resideret, anno 1862 preces obtulit Archiepiscopo ut sibi traderetur pro functionibus exercendis altare dicatum B. M. a Carmelo; quod indultum fuit, salvis iuribus parochialibus.

Anno 1865 ab Archiepiscopo eidem Sodalitati concessum fuit ex speciali gratia (in via eccezionale) ut in dicto sacello servari posset SSmum Eucharistiae Sacramentum, quo facilius fideles, qui ab Ecclesia paroeciali longe aberant, religiosis obligationibus satisfacere valerent. Anno 1892 die 18 Iunii quaedam conventio inter capellanum Sodalitatis et parochum Tracanna iam senio confectum intercessit, vi cuius capellano Sodalitatis facultas fiebat omnes functiones internas celebrandi, incerta ex festo S. Rochi aequa lance inter parochum et capellanum partiebantur, parocho tantum erant reservata funera praesente cadavere defunctorum non adscriptorum sodalitati, et oblationes seu donaria occasione festi S. Rochi in custodia manebant apud capellanum sub dependentia cuiusdem commissionis, cuius membra efformabantur a capellano, parocho et alio sacerdote. Anno 1905 paroeciam S. Mariae a Lapide obtinuit Caietanus Ciccarone, qui nullam rationem habere voluit initae ut supra transactionis utpote iurium parochialium laesivae. Exinde iurgia inter parochum et capellanum.

Ad exortas discordias compescendas, Archiepiscopus decreto diei 4 Ianuarii 1907 sequentia statuit: « 1.° Il parroco è libero di celebrare « nella detta Chiesa qualsiasi funzione ed in qualunque altare, meno « quello del Carmine, che è di patronato della Congrega. A lui inoltre « spettano tutti i funerali, *praesente cadavere* senza distinzione di sorta « fra ascritti e non ascritti alla Congrega. 2.° Il cappellano ha diritto « di fare tutte le funzioni della Confraternita secondo gli Statuti della « medesima, ma nell'altare del Carmine, e col permesso che il parroco « non negherà certamente, anche in altro altare. 3.° Per evitare ogni « questione circa l'orario delle funzioni nella stessa Chiesa, l'attuale eco- « nomo curato ed il cappellano faranno di comune accordo una tabella

« d'affiggersi nella sagrestia e dentro un mese dalla data del presente « decreto la sottoporranno all' approvazione della Curia. 4.° La novena « di S. Rocco con i relativi vespri e messa parata e processione nel « giorno della festa sono di diritto del parroco. Però dovrà prestare la « sua assistenza anche il cappellano, il quale avrà diritto a percepire « un terzo degl' incerti comprese le messe, rimanendo gli altri due al « parroco. Degli incerti consistenti in litanie, responsorî e simili, tranne « le messe, il parroco ed il cappellano rilascieranno ciascuno un quinto « che depositato in un libretto di risparmio sarà consegnato in Curia « per i bisogni della Chiesa. 5.° I donativi saranno conservati dal cap- « pellano, a condizione però che egli ed il parroco uniti insieme entro « giorni dieci dalla celebrazione della festa del Santo, ne redigano un « inventario, e lo mandino firmato da ambedue alla nostra Curia, insieme « al rendiconto degli introiti ed esiti della festa ».

Contra hoc decretum Sodalitas a SSmo Sacramento recursum interposuit apud S. Congregationem Concilii. Verum cum nuper ex Constitutione « *Sapienti Consilio* » fuerit S. R. Rotae Tribunal in pristinum restitutum, eidem ex Commissione SSmi amandata fuit diiudicanda praesens quaestio, quae modo sub sequenti dubii formula inter partes concordata proponitur scilicet: « An et quae iura competant Sodalitati « SSmi Sacramenti loci " *Roccamontepiano* " sive supra Ecclesiam S. Ro- « chi, sive supra functiones et funera in ea peragenda, sive supra incerta « ex eisdem provenientia ac oblationes in casu? »

In facto. - Prima et potior quaestio est de pertinentia Ecclesiae S. Rochi in qua sedem habet Sodalitas SSmi Sacramenti et circa quam versatur prima dubii pars, scilicet disceptatur utrum Ecclesia S. Rochi pertinuerit et adhuc pertineat ad parochum S. Mariae a Lapide vel potius ad dictam sodalitatem. Revmi Patres omnibus documentis sedulo cribratis nec non adductis a Confraternitate rationibus concluserunt non satis ab ea probari praetensam proprietatem vel patronatum super dicta ecclesia. Revera eiusdem procurator primo invocat contra parochum principium iuris, quod ex facto quod aliqua ecclesia sit intra fines paroeciae non recte arguitur illam ecclesiam esse parocho subiectam vel ab eo dependentem. At ex hoc necessario non sequitur consequens eamdem esse adiudicandam Sodalitati, cum ad alium rectorem praeter parochum et Sodalitatem spectare possit. Sodalitati in themate utpote actrici onus incumbit probandi se habere legitimum acquisitionis titulum seu legitime acquisivisse patronatum quem sibi vindicat supra ecclesiam, quod non praestat neque praestare valet. Enimvero Confraternitas non probat illum obtinuisse modis originariis neque derivatis: non modis ori-

ginariis iuxta versiculum « patronum faciunt dos, aedificatio, fundus » quia priusquam Confraternitas instituetur, Ecclesia S. Rochi iam erat extructa, et a nemine est dotata. Neque denique ab eadem Confraternitate collabens Ecclesia fuit restituta, sed a quibusdam devotis ante Sodalitatis Institutionem, uti in principio fuit animadversum. De coetero etiamsi collabentem vel collapsam ecclesiam restaurasset, ex hoc facto non sequeretur eam patronatum lucratam fuisse iuxta ea quae tradit Santi in *Praelect. can., lib. 3, tit. 38, n. 15:* « non sufficit unus titulus « ad acquirendum ius patronatus, si reliqui tituli in aliena persona non « concurrant ».

Item non suffragantur tituli originarii extraordinarii quales sunt apostolicum privilegium et praescriptio: non privilegium apostolicum, quia de eo non constat; non praescriptio, quia ex Sacra Visitatione an. 1883 eruitur omnia fere altaria ecclesiae esse patronata, non excluso maiori altari super quo patronatum exercet Congregatio localis Charitatis; non denique allegari possunt modi derivati, qualis in casu esset concessio Ecclesiae facta ex parte Archiepiscopi praefatae Sodalitati, quia uti ex documentis liquet, eidem anno 1864 tantum concessus fuit patronatus super altari B. M. V. a Carmelo. Si itaque iura sodalitatis restricta sunt ad hoc altare, in comperto est eam nullum ius vindicare sibi posse super aliis altaribus et multo minus super tota ecclesia.

Secundo procurator Sodalitatis enitur eidem adscribere pertinentiam ecclesiae ex facto quod anno 1865 die 10 Novembris Sodalitati concessa fuit facultas adservandi Eucharistiam in Ecclesia S. Rochi. Verum cum ex iure communi Eucharistia tantum asservari possit in Ecclesiis parochialibus, Cathedralibus, et Ecclesiis Regularium solemniter professorum et in aliis Ecclesiis sit necessaria Papae concessio, uti probat Ferraris, *Biblioth. can.* v. *Eucharistia* art. 1, nn. 45-46, pluribus allatis Romanarum Congregationum decisionibus, concessio huiusmodi facta ab Archiepiscopo de Marinis potius quam bonum Confraternitatis ius portendere, eidem adversatur, et aliqualem in Ecclesia S. Rochi parochialitatis characterem designat: ipse enim unice motus est a bono fidelium, cui via extraordinaria consulere voluit: et reapse in huiusmodi concessione elargienda respexisse ad spirituales fidelium necessitates ab ecclesia paroeciali distantium plane coniicitur ex epistola ab eodem directa ad praesidem Sodalitatis qua memoratam facultatem elargitur: « Prendendo in « considerazione la posizione topografica di cotesto comune per la quale « la maggior parte dei fedeli rimane lontana, così dalla Chiesa parroc- « chiale... volendo per quanto è da noi rimediarvi e provvedere a che « essi siano convenientemente coadiuvati ed abbiano i mezzi opportuni

« per adempiere i loro doveri religiosi, aderendo alla domanda... ». Hoc autem explicari potest etiam ex facto quod cum oeconomus curatus Paschalis Tracanna tunc temporis Confraternitatis Capellanus resideret in domo paterna prope Ecclesiam S. Rochi, eidem facile evadebat ex facta concessione sumere exinde Viaticum pro infirmis, quin ad distantem ecclesiam paroecialem accederet. Quod res ita se habuerit, concludi quoque potest ex iurato testimonio quod quatuor senes fere omnes septuagenarii reddidere coram laico Magistratu per actum notorium: « La Chiesa « di S. Rocco era prima che vi fosse la Confraternita officiata dal par- « roco, che, quando occorreva, prendeva da essa Chiesa il Viatico per « i moribondi: in una parola detta Chiesa serviva al Parroco come suc- « cursale della Parrocchiale per non ricorrere alla Chiesa Madre molto « lontana ».

Quod si in rescripto concessionis Sodalitati imponitur onus congruae Ecclesiae manutentionis, id ex eo est derivandum, quia Sodalitas privilegium expetierat et sese obligaverat pro decenti Eucharistiae asservatione: de coetero expendendum venit quod Eucharistiae asservatio facta fuit non in altari Sodalitatis, sed in maiori de patronatu Congregationis a Charitate, et parocho nonnullae impensae impositae sunt, uti apparet ex actu Sacrae Visitationis an. 1883 « si risarcisca la fodera nel- « l'interno della custodia e rinnovi l'incerata più grande - dal parroco ».

Alterum advocati defensoris argumentum deducitur ex decreto erectionis Sodalitatis et approbationis regularum ipsius edito ab Archiepiscopo De Marinis die 28 Iulii 1859. Iam vero in art. 5 edicitur: « Qualunque « altra funzione oltre alle solite della Chiesa e della Congrega, dipen- « derà dal padre spirituale e dal Priore di detta Confraternita, la quale « si obbliga di assisterle, come pure di assistere a quelle della Chiesa « madre a richiesta del parroco » et in art. 1 edicitur: « e seguendo le « pie funzioni nella chiesa sotto il titolo di S. Rocco ». Ex hoc decreto advocatus defensor concludit de pertinentia Ecclesiae S. Rochi favore Sodalitatis ambigi non posse. At huic conclusioni plura obstare adverterunt Revmi Patres. Primo in decreto erectionis nulla fit mentio de assignatione ecclesiae vel altaris pro Confraternitate sed tantum dicitur: « Statuimus illam instituere et erigere... in oppido Arcismontisplani ». Assignatio vero altaris vel ecclesiae in qua sacrae functiones expleantur, iuxta auctores nonnullos et iuxta decisionem editam a Sacra Congregatione de Propaganda Fide est nota specifica, qua Sodalitates a piis Unionibus distinguuntur. Ita Aichner, *in compen. Iuris can. p. 519* haec ait: « Haec praesertim est illa nota, qua confraternitates ab iis Sodali- « tiis seu associationibus ecclesiasticis internoscuntur, quae ad subve-

« niendum diversis necessitatibus proximi hac nostra aetate sunt inductae. « Nam hae licet aliquas gratias et preces sibi adiunctas habeant tamen « nulli ecclesiae vel altari sunt alligatae et propterea veri nominis con- « fraternitates non sunt, utut caeteroquin earumdem formam imitentur ». Sacra vero Congregatio de Propaganda Fide rescripto diei 8 Iulii 1855 sanavit et convalidavit nonnullas erectiones Confraternitatum, quae factae fuerant absque assignatione ecclesiae vel altaris. Unde invocari possit principium iuris.« quod nullum est, nullum producit effectum ».

Neque aliquid relevat in casu quod in primo statutorum articulo dicatur de sodalitate: « e seguendo le pie funzioni nella chiesa sotto il « titolo di S. Rocco », quia Sodalitas in ea ecclesia non erat tamquam domina, sed simpliciter uti hospes. Revera ipsa in petitione facta Episcopo De Marinis pro obtinendo altari B. M. V. a Carmelo, die 11 Iunii 1862 seu fere post tres annos ab eius erectione fatetur se nullum proprium altare habere in dicta ecclesia pro peragendis sacris functionibus: « non ha sino ad oggi un altare proprio a funzionare ». At si nullum altare proprium habuit ab initio, et si post dictam petitionem tantum obtinuit altare B. M. V. a Carmelo, iniuria nunc ipsa praetendit sibi asserere dominium super ecclesiam, quae ad parochum pertinet, ut infra probabitur.

Quin aliquid in contrarium operetur art. 5 Statutorum productus relate ad functiones in ecclesia S. Rochi peragendas: vel enim hic articulus intelligendus est cum necessariis limitibus ad tramitem decreti Urbis et Orbis S. C. RR. anni 1704 quando agitur de Sodalitate erecta in ecclesia aliena dependente a parocho, ut explicat Vicarius Generalis Theatinus: « Si ha tutto il diritto di ritenere che l'approvazione fu data « limitatamente cioè a quelle disposizioni che non si oppongono ai diritti « parrocchiali, tanto più che gli statuti e le regole della Chiesa di S. Rocco « sono identici agli statuti ed alle regole di tutte le confraternite del « Regno di Napoli, come risulta dai regolamenti delle Congreghe che « si conservano in Curia »; vel ita est explanandus ceu vult Archiepisco pus actualis, quod omnis alia functio Sodalitatis praeter solitas Ecclesiae et Sodalitatis respective ab huius capellano et parocho exercendas determinabitur, de communi consensu, a capellano et praeside sodalitatis, et in hoc sensu esse intelligendum suadet factum iuxta Archiepiscopum, quia « il parroco esercitò sempre in S. Rocco la sua giurisdizione « facendovi novene, funeri, ed altre funzioni ». Revera optima legum interpretatio adinvenitur in subsecuta observantia quae declarat statum antecedentem, etiamsi contraria intelligentia esset de iure verior ut tradit S. Rota, *coram Molines Decano* apud Scarfantonium *tom. 1, in vol. decis., p. 131.*

Ulterius Sodalitatis procurator appellat ad transactionem initam die 18 Iunii 1892 inter parochum Tracanna et capellanum Sodalitatis illius temporis, de qua in factorum iam facta expositione, et quae roborata fuit approbatione Vicarii Generalis Theatini Raphaëlis Valenza. Sed omisso quod haec conventio non fuit spontanea, quia parochus Tracanna, ut ipse fatetur in quadam epistola an. 1896, fuit dolose a praefato Vicario Generali circumventus: « venendo un giorno il Vicario Generale (Valenza) « con due canonici mi presero in trappola facendomi firmare una dichiara- « zione nella quale i proventi che si avevano in quella Chiesa nei giorni « 15 e 16 Agosto.... fossero divisi fra parroco e cappellano », observari potest quod ipsa destituta fuit beneplacito apostolico, unde obligare non valuit parochum successorem, qui nequit in suis iuribus praeiudicari ab antecessore, cum beneficia ecclesiastica sine diminutione sint conferenda.

Tandem quoad expensas factas a Confraternitate haec adnotarunt Revmi Patres. Revera indubii facti est quod Sodalitas plures expensas sustinuit sive pro constructione turris campanariae, et emptione tintinnabuli, sive pro reparatione murorum et pavimenti ecclesiae sive pro acquisitione et reparatione organi pneumatici. Verum, praetermisso quod ad expensas pro ecclesiae manutentione nedum parochus sed etiam Sodalitas pro sua quota concurrere tenetur utpote inibi habens altare proprium in quo suas explet functiones, factis expensis a Sodalitate non semper occursum est aere proprio, sed in maiori parte ex oblationibus fidelium: ita pro reparatione pavimenti et murorum ecclesiae, quae locum habuit an. 1894 et 1899, seu post initam compositionem anni 1892, argui potest, quia tunc temporis oblationes erant in custodia apud Sodalitatis capellanum dependenter a quadam commissione, et iuxta decretum Archiepiscopi diei 20 Iulii 1867, dimidium pretii ex hisce retrahendum, erat erogandum in ecclesiae manutentionem: ita pro acquisitione tintinnabuli Archiepiscopus concurrit pro summa 40 ducatorum; dempto organo, quod fuit acquisitum a Sodalitate propria pecunia uti sub iuramento declarat septuagenarius Eliodorus Tracanna frater defuncti Archipresbyteri: de aliis vero expensis tum ipse tum alter frater Lucianus in aetate an. 67 pariter sub iuramento deponunt has effectas fuisse ex alienatione donariorum: « Tutti i restauri fatti nella Chiesa di S. Rocco sono stati « fatti mediante la vendita dei doni offerti a S. Rocco, ed il germano « arciprete, ricordo, che subito dopo la festa di S. Rocco faceva domanda « all'Arcivescovo per l'alienazione dei donativi, e con il danaro ritratto « comprarci arredi e restaurare la Chiesa ». Igitur nec ex titulo factarum expensarum sibi aliquid Sodalitas vindicare valet super pertinentia ecclesiae S. Rochi.

Non probata a Sodalitate sua intentione, parocho convento id sufficeret, quia uti ait Card. De Luca Theat. Verit. *de iudic. disc. 2:* « Per non probatum bonum ius actoris reus vincit ». At ulterius Revmi Patres examinantes documenta a parocho producta censuerunt per ea eius bonum ius adstrui circa subiectionem seu pertinentiam Ecclesiae S. Rochi favore parochi S. Mariae a Lapide.

Primo praefatum Oratorium ante erectionem Sodalitatis SSmi Sacramenti spectabat ad paroeciam. Id probatur ex facto oppositionis quam posuit an. 1851 erectioni Sodalitatis a Suffragio in eodem oratorio parochus tunc temporis Laelius Subranni utpote sibi praeiudiciali: parochus in oblato Curiae recursu Oratorium appellat « una chiesa che mi appar- « tiene ». Curia vero parochum uti legitimum dominum dictae ecclesiae recognoscens eius assensum necessarium esse die 8 Ianuarii 1852 decrevit: « Dovendo la Congrega erigersi in una Chiesa appartenente al Par- « roco locale è di necessità richiederlo si vi annuisca o pur no onde « non violarsi i suoi diritti. » Caeterum de eiusdem assensus necessitate erant informatae etiam piae personae instantes pro erectione dictae Sodalitatis a Suffragio, uti liquet ex instantia ab ipsis porrecta ad Archiepiscopum. « Ella mercè il medesimo (D. Raffaele Valenza) ci fece cono- « scere che per ottenere cotesta pia istituzione, bisognava avanzare tre « domande, una al Sig. Intendente, un'altra al Parroco, ed una terza al « Sindaco... ». Anno 1857 in actu S. Visitationis Archiepiscopus De Marinis parocho mandans ut oblationes quotannis factae occasione festi S. Rochi ab eo custodirentur una cum Deputato pro festivitate, eiusdem parochi iurisdictionem super Oratorio recognovit. Iamvero hi actus et declarationes, a Curia emissae, optime probant de Oratorii subiectione, ut habet S. Rota *coram Priolo, dec. 253:* « Quae declaratio (Vicarii Epi- « scopi) plurimum attendi debet utpote facta ab informato verisimiliter « de statu et qualitate beneficiorum »; idque iure merito, quia Ordinarii praesumuntur bene informati de statu suarum ecclesiarum.

Quod autem status Ecclesiae S. Rochi non fuerit immutatus per decretum erectionis Sodalitatis SSmi Sacramenti die 28 Iulii 1859 ex eo apparet, quod in decreto neque verbum neque vola recurrit de parochi assensu, et aliunde facile res explicatur ex facto, quod eadem erectio decreta fuit nulla facta altaris vel ecclesiae designatione: hinc ex parte parochi nulla intervenire poterat cessio vel assensus. At aliter res se habuit quando actum est de concedendo praefatae Confraternitati iure-patronatu super altari B. M. V. a Carmelo in eodem Oratorio. Eadem Confraternitas inibi nullum proprium altare habens ex benigna parochi concessione iam a triennio functiones sacras exercebat, uti edicitur in

instantia anni 1862 a Sodalitate exhibita Archiepiscopo pro consequendo dicto altari, tota scripto exarata ab oeconomo curato Paschali Tracanna: « Non ha sino ad oggi un altare proprio a funzionare ». Haec instantia dimissa fuit ab Archiepiscopo De Marinis rescripto: « si provegga giusta « la dimanda nella condizione di non ledersi il diritto di alcuno se mai « vi esistesse ». Deinde in relativo decreto concessionis apposita fuit clausula « salvis iuribus parochialibus ». Hoc rescriptum, sicuti deliberatio qua Sodalitas legitime congregata delegavit priorem Spadaccini ad exhibendam dictam instantiam, modo deperdita sunt: sed de rescripto fidem modo perhibet Cancellarius qui an. 1892 illud vidit adhaerens libro deliberationum Sodalitatis: de actu vero deliberationis cuius relativum folium in libro eodem fuit abscissum, authenticum exemplar in Curiae tabulario fuit inventum et ad hoc Tribunal transmissum.

Neque dicatur quod praeservativa opposita tantum tangebat ea iura, quae Parocho reservantur ratione parochialitatis, et non alia quae Parochus in praefato Oratorio exercebat ante Sodalitatis erectionem, ut functionum celebratio, collectio et retentio oblationum occasione festi Sancti Rochi, et alia huiusmodi, quia per dictam erectionem status Ecclesiae non fuit immutatus et Sodalitas SSmi Sacramenti an. 1862 patronatum acquisivit restrictive tantum ad altare B. M. V. a Carmelo: ita etiam hoc S. Tribunal in Perusina *Praeeminentiarum die 2 Dec. 1711 coram Ansaldo*, relata a cit. Scarfantonio *t. 2, vot. 2, dec. 35, n. 14:* « Praedicta « clausula - iure tamen parochialis ecclesiae in omnibus semper salvo, - « generice praeservativa omnium et quorumcumque iurium indistincte « ecclesiae parochiali eiusque parocho per antea competentium et exer- « cibilium in eodem loco, praepediebat ne ad quemcunque effectum in « aliquo censeretur immutatus status antiquus privative militans pro paro- « cho, ut bene et punctualiter in terminis etiam caeterarum functionum « nedum iurium parochialium adnotavit Monacell. *in formul. eccles., tit. 13,* « *par. 1, n. 181* ».

Ulterius cuncta haec confoventur et roborantur ex prosecuta observantia etiam extante Sodalitate SSmi Sacramenti in Ecclesia S. Rochi: in ea enim parochus seu oeconomus curatus Paschalis Tracanna plures exercuit actus et functiones, quae aperte arguunt Ecclesiae S. Rochi dependentiam a paroeciali non cessasse. Enimvero oeconomus curatus Tracanna an. 1863 temporaneam translationem et asservationem SSmae Eucharistiae in Ecclesia S. Rochi pro duobus mensibus peragit durante restauratione tecti ecclesiae parochialis, et aedificatione muri prospectus principalis: annis 1861, 1862, 1867 parochus instat apud Curiam pro celebratione festi et novenarii S. Rochi cum expositione SSmi Sacra-

menti: an. 1866 idem consequitur facultatem alienandi votiva dona et partem cerae in festo S. Rochi collecta pro necessariis reparationibus Oratorii; item anno 1864 idem oeconomus curatus Tracanna pro virili obsistit Regio Commissario oppidi Arcismontisplani postulanti sibi tradi donativa vota existentia in tribus capellis S. Caroli, B. M. Virginis gratiarum et S. Rochi et rationem affert sibi ea spectare, quia praefatae capellae sunt ecclesiae sibi spectantes « di mia giurisdizione ». Iam vero hi actus positi ab oeconomo curato cum acquiescentia et patientia iam existentis Sodalitatis SSmi Sacramenti et relevant prosecutam observantiam et vim magnam habent ad declarandum ius ambiguum iuxta ea, quae tradit S. Rota in citata Perusina *n.* 22.

Pariformiter ut alia facta adducantur, cum anno 1868 in ecclesia S. Rochi duo nova altaria fuerint constructa dicata unum B. M. V. de divino Amore et aliud S. Luciae, oeconomus curatus Vezzani petiit ab Archiepiscopo facultatem ea benedicendi et insuper celebrandi septenarium in honorem B. M. V. de divino Amore cum expositione SSmi Sacramenti singulis diebus, cum adnexione 40 dierum indulgentiae in die festi. Sed quaeri potest quo titulo id oeconomus curatus petere poterat, si ecclesia paroeciae non erat subiecta, cum inibi extaret Sodalitas SSmi Sacramenti? Nec ex adverso utiliter posset opponi factum quod oeconomus curatus Tracanna per plures annos extitit etiam capellanus Sodalitatis, primo quia omnes petitiones et alii actus ab eo positi semper apparent signati sub qualitate oeconomi curati: secundo quia ex hisce duae petitiones an. 1867 pro benedictione novorum altarium praeferunt subscriptionem oeconomi curati Vezzani, qui Sodalitatis capellanus non erat.

Nec diversimode sentiendum esse censuerunt Rmi Patres ad trutinam revocantes actum S. Visitationis peractae an. 1883 tempore non suspecto seu pluribus annis ante exortam praesentem quaestionem super impugnato decreto ann. 1907 actualis Archiepiscopi. In praememorato S. Visitationis decreto Ecclesia S. Rochi appellatur succursalis paroeciae, et praescribuntur nonnulla facienda a parocho et nonnulla a Sodalitate SSmi Sacramenti: in eo edicitur SSmum Sacramentum asservari in altari maiore de patronatu Congregationis a Charitate: « per « agevolare l'amministrazione de Sagramenti », et parochus iubetur ut « risarcisca la fodera nell' interno della custodia e rinnovi l' incerata « più grande ». Ex facto vero quod simplex ecclesia sit constituta in adiutorium paroeciae, vel quod in ea SS. Eucharistiae Sacramentum asservatur pro maiori commoditate et servitio fidelium bene deducitur quod dicta ecclesia tamquam filialis subiecta sit paroeciae, uti habet

S. Rota in supra citata decis. Perusina *nn. 5 et 30,* idque eo vel magis quia confratres SSmi Sacramenti usque ab initio in eorum regulis hanc matricitatem seu superioritatem ecclesiae parochialis recognoverunt: « I « confratelli interverranno ancora in tutte le processioni pubbliche della « chiesa matrice (art. 3). La Confraternita si obbliga di assistere alle « funzioni nella chiesa madre (art. 5) »: et parochus Subranni in oppositione facta pro erectione Sodalitatis a Suffragio in oratorio S. Rochi ad hanc qualitatem pariter appellat: « Tale lotta (pro erectione) ha per « fine di abolire la Chiesa Madre ». Matrix autem Ecclesia, iuxta Barbosa *in collect. Doctor. in cap. ad Audientiam de eccl. aed.* ea dicitur quae habet alias ecclesias sibi subiectas.

Ad hoc accedit quod in inventario a parocho redacto an. 1894 in recensione supellectilium existentium tum in ecclesia paroeciali, tum in aliis ecclesiis ab ea dependentibus, ecclesia S. Rochi inter has adnumeratur; et in descriptione obiectorum ad eam pertinentium duplex adest distinctus catalogus, rerum nempe Ecclesiae et rerum Sodalitatis a SSmo Sacramento, et enunciantur insuper obiecta quae a parocho pro hac ecclesia usque ab anno 1882 fuerunt acquisita. Age vero haec omnia aperte evincunt eumdem parochum ecclesiam S. Rochi spectasse tamquam adnexam suae paroeciali, si demas altare B. M. V. a Carmelo quod Sodalitas iam ab Archiepiscopo De Marinis obtinuerat pro suis explendis functionibus.

Nec desunt in proposito quatuor testes, qui propter eorum grandaevam respectivam aetatem, nempe an. 70, 75, 78, 68, et propriam scientiam maxime praesumuntur informati de iis, quae in dicta ecclesia successive acciderunt. Hi referunt sub iuramento emisso coram civili magistratu: « che la Confraternita del SSmo Sacramento in Roccamontepiano « non ha mai avuto il dominio della chiesa di S. Rocco, ma in questa « ha avuto un solo altare, ove ha sempre funzionato; che la Chiesa « di S. Rocco era, prima che vi fosse la Confraternita, officiata dal par- « roco, che quando occorreva da essa Chiesa prendeva il Viatico per i « moribondi. In una parola detta Chiesa serviva al parroco come suc- « cursale della parrocchia per il ministero parrocchiale per non dovere « ricorrere alla Chiesa madre molto lontana ». Cui depositioni accedit testimonium Praesidis Municipii et duorum fratrum defuncti parochi Tracanna, qui item de plena parochi iurisdictione super dicta Ecclesia testantur.

Statuto vero principio dependentiae Ecclesiae S. Rochi a paroeciali S. Mariae de Lapide, Rmi Patres iure merito resolverunt Sodalitati SSmi Sacramenti competere ius explendi functiones non parochiales in proprio

altari, sed sub dependentia parochi: cum enim ipsa sit in ecclesia non propria quamvis unum ex altaribus eiusdem ecclesiae retineat ob obtentum patronatum, necesse est ut in iis peragendis concorditer procedat cum ipsius Ecclesiae rectore seu parocho, a quo dependet: idque cohaerenter ad dispositiones S. RR. Congregationis in Decreto Generali *Urbis et Orbis* diei 10 Dec. 1703 in respons. ad 2um. Proposito enim dubio: « An dictae Confraternitates erectae in capellis, oratoriis tum publicis « quam privatis adnexis parochialibus ecclesiis et ab eis dependentibus « habeant dictam dependentiam a parocho quoad dictas functiones eccle- « siasticas non parochiales » responsum fuit: « Affirmative ». Has autem functiones etiam in aliis altaribus exercere poterit accedente Rectoris eiusdem ecclesiae consensu.

Quo vero ad funera in ecclesia S. Rochi peragenda Rmi Patres iudicarunt ea pertinere ad eumdem parochum, idque ad tramites praecitati decreti Generalis S. RR. Congregationis, quae ad dubium 20 ita propositum: « An ad parochum spectet facere officium funebre super « cadaveribus sepeliendis in saepedictis ecclesiis et oratoriis publicis Con- « fraternitatum » respondit: « Affirmative, quando tumulandus est subie- « ctus parocho, intra cuius fines est ecclesia vel oratorium »: et hoc extensive ad funera adscriptorum Sodalitati, sive ad alios parochi subditos non adscriptos. Quaerenti enim actuali Archiepiscopo Theatino a S. Congr. Concilii: « Utrum responsum ad (relatum) quaesitum 20 « in eodem decreto respiciat omnes indistincte subditos parochi, an eos « tantum qui Confraternitatibus sunt adscripti? » eadem S. C. Concilii die 24 Martii 1906 respondit: « Affirmative ad primam partem; negative ad secundam ». Funebre enim officium consideratur tamquam functio stricte coniuncta cum munere parochiali erga parochianos defunctos: hoc tamen intelligendum citra electionem sepulturae factam a defuncto in aliena ecclesia, vel sepulchrum gentilicium, quo casu omnia emolumenta cedunt rectori ecclesiae tumulantis, et parocho tantum quarta funeraria reservatur.

Tandem Rmi Patres quoad incerta et oblationes decreverunt standum esse enunciatis dispositionibus in supra relato Archiepiscopi decreto anni 1907 quoad art. 4 et 5. Revera quamvis citatum generale decretum Urbis et Orbis S. Congr. RR. efformet communem legem pro ecclesia in dirimendis controversiis inter capellanos et parochos exortis, non ideo tamen Ordinarii impediuntur, quominus ex iustis causis ab eo aliquando recedere valeant, quoties bonum dioecesis id exigat ut tradit Bened. XIV *in Inst. eccles. 105, n. 94 et 95 in fine.* « Ex hisce quae « hucusque dicta sunt facile deprehenditur S. C. RR. dum parochos inter

« et capellanos dissidia componeret, eam non fuisse mentem ut Epi-
« scoporum iurisdictionem infringeret, aut ipsos impediret ne unquam
« a decretis ipsis recederent, etiamsi legitima causa interveniat et dioe-
« cesis utilitas aliud exposcere videatur »; et in confirmationem citatae doctrinae nonnullis S. C. Concilii declarationibus posterioribus citato generali decreto adductis, in n. 95 ita concludit: « Hae quidem senten-
« tiae plane demonstrant magnum inter parochi et Episcopi iura discri-
« men interponi et ob decreta quae superius memoravimus, nequaquam
» impediri Episcopum ut aliquid iisdem decretis contrarium sanciat, si
« opus fuerit ac dioecesis utilitas postulaverit ». Archiepiscopus vero editioni decreti plura praemittit motiva, ut ex ipsius tenore patet, et praesertim hoc « allo scopo di por termine a qualunque diceria e dis-
« sidio e tenendo conto delle ultime disposizioni del Concilio, nonchè
« delle tabelle dei paesi vicini e delle consuetudini locali decretiamo ecc. ». Igitur valori decreti nil detrahendum.

In iure. - Multa iam in praecedentibus fuerunt praeoccupata. Hic tantum sequentia adnotare sufficiat. Apud Canonistas nota est distinctio inter iura parochialia, functiones parochiales, et functiones sacerdotales. Prima sunt quae soli Pastorali ministerio sunt inhaerentia, secundae quae per se sunt solis parochis destinatae, et quae ita dictae sunt ut tradit Bened. XIV, *l. c. n. 92:* « eo quod ad parochos reipsa pertineant
« aut illis saltem conveniant, vel ob naturam munerum, quae cum iuribus
« parochialibus omnino copulantur vel ob dignitatem et coniunctionem,
« quam habent parochi cum pastorali officio, cuius causa parochus vices
« Episcopi gerit et exhibet »: functiones vero sacerdotales sunt quae sunt communicabiles omnibus ecclesiis et sacerdotibus: Van de Burgt *de eccl. p. 1, n. 217,* vel ut ait Bened. XIV, *l. c.* « illud censendum sacer-
« dotale quod non parochiale decernitur ».

Hac posita distinctione si agatur de iuribus vel functionibus parochialibus, parochus super hisce fundatam habet intentionem in iure privative ad rectorem cuiuscumque ecclesiae intra limites suae paroeciae existentis: « Domini, ait S. R. Rota *dec. 988, n. 11,* procedendum esse
« censuerunt cum distinctione, quatenus enim huiusmodi ius privativum
« exercendi functiones ecclesiasticas respiciat eas, quae sunt de iure
« parochiales, sane diversimode iudicari non potest, quam favore ipsius
« parochi, ad quem procul dubio privative quoad quemcumque rectorem
« alterius ecclesiae vel oratorii intra fines suae parochiae existentis,
« earum exercitium spectat. Bened. XIV, *l. c. n. 109* ». Aliter autem est iudicandum si agatur de functionibus mere sacerdotalibus, « has enim,
« uti prosequitur citata decisio, nullum ius habet parochus prohibendi

« rectori alterius ecclesiae, nisi ita ex aliquo privilegio aut pacto in « fundatione posito statutum esse docuerit ».

Ad has autem discriminandas et quaestiones saepe saepius exorientes inter confraternitates et parochos componendas die 10 Dec. 1703 prodiit celebre decretum Urbis et Orbis S. RR. Congregationis die 12 Ianuarii 1704 a Summo Pontifice Clem. XI approbatum: et ab hoc decreto recedere non solent RR. Congregationes in huiusmodi controversiis dirimendis, ut testatur cit. Aichner, § *145, n. 4.* Prae oculis habita relatione subiectionis et libertatis, qua iungi inter se ecclesiae possunt, decretum distinguit ecclesias et oratoria in quibus Confraternitates erectae sunt, duplicis generis, dependentia scilicet a parocho et independentia. Dependentia sunt oratoria in ipso parochiali templo sita, dependentes item ecclesiae et oratoria quae intra limites paroeciae erectae, parochiali ecclesiae sunt adiunctae vel adnexae. Independentes vocantur ecclesiae et oratoria, quae licet inclusae parochiae limitibus, tamen ab ecclesia parochiali disiunctae sunt. Prioris generis ecclesias S. C. subesse parochis declarat in ecclesiasticarum functionum exercitio (in res. ad I et II dub.). Quae quidem subiectio exinde oritur, quod penes parochum regimen est talis oratorii et ecclesiae Bened. XIV *in cit. Instr. n. 162.* Posterioris generis ecclesias vel oratoria non subiacere parochis decernit in exercendis ecclesiasticis functionibus (in res. ad III et IV dub.). Cuius rei causa est quia ecclesiae et oratoria huiusmodi, quaecumque sint, libera a parochorum regimine sunt. Bened. XIV, *l. c., n. 108.* Van de Burgt, *l. c., p. 1, n. 211.* Iam vero alias probatum est ecclesiam seu oratorium S. Rochi loci Roccamontepiano esse subiectum parocho S. Mariae de Lapide sive quia constituit ecclesiam paroeciae succursalem, sive quia parochus in eo actus iurisdictionis exercuit tum ante tum post adventum seu inibi receptionem Sodalitatis SSmi Sacramenti: hinc ipsa in suo altari functiones ecclesiasticas suae Congregationis exercere valebit, sed dependenter a parocho. Perperam igitur urgetur ab adversa defensione in casu applicandam esse decisionem latam recenter die 10 Iulii superioris anni ab hoc Sacro Tribunali in causa « Ugentina - Iurium » coram Persiani, inter Sodalitatem « Mater Misericordiae » loci Castrignano del Capo et eius parochum: haec enim sodalitas erat in propria ecclesia a parocho omnino independenti, ut sequentia decisionis verba indicant: « Rmi Patres animadverterunt Sodalitatem - Mater Mise- « ricordiae - loci Castrignano del Capo esse in possessione bis cente- « naria ecclesiae Deiparae Immaculatae, quin possessionis huius nulla « appareat imposita conditio, in eaque fini institutionis suae assequendo, « toto hoc tempore volvente, continuo vacasse ». Nec parochus Marga-

rito ullum titulum allegare valuit ad probandam illam ecclesiam sibi subiici.

Esset nunc loquendum de novendialibus supplicationibus, de vesperis et de aliis functionibus quae occasione festi S. Rochi usuveniunt et de aliis extraordinariis functionibus, ut litaniis et responsoriis a pietate fidelium celebrari iussis, necnon de donativis et aliis incertis obvenire solitis in praememorata ecclesia, sed de hisce modo disceptare supervacaneum est, cum alibi demonstratum sit, Ordinarium non impediri ex allegato decreto super iis ad scandalum arcendum opportunas edere provisiones, ut reapse ab Archiepiscopo Theatino decretum fuit sub die 4 Ianuarii 1907.

Quibus omnibus in facto et in iure sedulo perpensis, Christi nomine invocato, Nos, infrascripti Auditores pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, proposito dubio, scil.: « An et quae iura « competant Sodalitati SSmi Sacramenti loco - *Roccamonteplano* - sive « supra Ecclesiam S. Rochi, sive supra functiones et funera in ea per- « agenda, sive supra incerta ex iisdem provenientia ac oblationes in « casu » respondemus ut sequitur: Ad I^am^ dubii partem seu quoad iura supra Ecclesiam S. Rochi « Negative », dempto altari B. M. V. a Carmelo, in quo Sodalitas functiones non parochiales peragere valebit sub dependentia parochi iuxta decretum *Urbis et Orbis* S. RR. Congregationis diei 10 Dec. 1703. Ad II^am^ dubii partem seu quoad funera, ea spectare parocho ad tramitem resolutionis S. C. Concilii diei 21 Martii 1907 in responso ad II^um^. Ad tertiam dubii partem seu quoad incerta et oblationes standum esse decreto Archiepiscopi Theatini diei 4 Ianuarii 1907 : et ita decernimus et declaramus et definitive sententiamus, statuentes insuper expensas praesentis iudicii inter partes esse compensatas.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris Tribunalium, ad quos spectat, ut executioni mandent hanc nostram sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum, et praesertim *cap. 3, sess. XXV, de Reform. Conc. Trid.;* iis adhibitis executivis et coërcitivis mediis, quae magis opportuna pro rerum adiunctis extitura sint.

Romae, die 23 Martii 1911.

Iosephus Mori, *Ponens.*
L. ✠ S. Fridericus Cattani.
Antonius Perathoner.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

II.

MECHOACAN.

CREDITI.

Pio PP. X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis suae anno octavo, die 1 Iunii 1911, RR. PP. DD. Guilelmus Sebastianelli, Ponens, *Seraphinus Many et Aloysius Sincero, Auditores de turno, in causa* « Mechoacan. - Crediti » *inter DD. Angelam et Mariam Carrasquedo repraesentatas per legitimum procuratorem Vincentium Adv. Sacconi et S. Provinciam Mechoacan. - Eremitarum S. Augustini repraesentatam per legitimum procuratorem Thomam Adv. Ambrosetti, sequentem definitivam tulerunt sententiam.*

P. Ignatius Gracia, Prior Ordinis Eremitarum S. Augustini in provincia Mechoacan. in Mexico, die 12 Aprilis 1856 publico instrumento Sac. Mucio Valdovinos latifundium a S. Monica denominatum locavit ad novem annos, annua conventa mercede 11,000 scutatorum (vulgo *pesos*). Declarat insuper in eodem instrumento P. Gracia se accepisse a Mucio summam 22,000 scutatorum in anticipatam pensionem duobus annis locationis correspondentem. Huc animadvertere praestat: 1.° non agi in casu de vera ac proprie dicta locatione, cum iam fundus pluribus aliis conductoribus locatus esset; hinc novus conductor non aliud ius adeptus fuit quam illud, exigendi videlicet mercedes a praeexistentibus conductoribus; 2.° Revmum Valdovinos usque ad ann. 1845, quo anno obtinuit a S. Sede indultum saecularizationis, fuisse adscriptum Ordini Augustinianorum, et in eo praestantiora munera exercuisse.

Duobus vix exactis mensibus ab inita conventione, ob luctuosa tempora, quae tunc Mexicanae imminebant Ecclesiae, die 25 Iunii promulgata fuit lex: « Del dissarmortamento delle proprietà ecclesiastiche » cuius legis art. I, ita sonat: « Tutti i beni rustici ed urbani, che oggi hanno « ed amministrano le corporazioni civili ed ecclesiastiche della repu- « blica, si aggiudicheranno in proprietà a quelli che le hanno in affitto, « per il prezzo corrispondente alla corrisposta che attualmente pagano ». Rdo. Mucio post editam hanc nefariam legem: « non convenendogli per « giusta ragione continuare nell'affitto della tenuta di S. Monica », *(Sum. addit. Doc. n. 13)* placuit rescindere locationem 12 Aprilis 1856, et revera rescissa fuit publica scriptura diei 15 Sept. eiusdem anni, signata ab

eodem Mucio et a P. Ignatio Contreras, Commissario provinciali et successore Prioris Gracia. Relate ad annuas duas pensiones anticipatas in eadem scriptura legitur: « Offre (Mucio V.) di accomodarsi colla riferita « Provincia, e se per caso questo non potesse verificarsi, perseguiterà giu- « dizialmente i proventi della tenuta di S. Monica, al qual scopo si faccia « formale ipoteca ». Hac non obstante cautione, praefatus Contreras alio instrumento 6 Nov. 1857 Rdo. Valdovinos promisit restitutionem summae 22,000 scutatorum cum usuris semestralibus eique publica nomina (Buoni) vendenda tradidit, quorum pretium computandum esset in debiti solutionem. Legimus enim: « In conseguenza di quest' obbligo cede e tra- « sferisce detta S. Provincia al nominato Sig. Valdovinos i buoni, che « ha incarico di ritirare dal supremo Governo, e che rappresentano la « conversione del debito a favor suo per le somme, con le quali con- « tribuì alla somma di 600,000 scudi, che la S. Mitra diede al Governo « generale. Venduti che siano detti buoni al prezzo corrente, li abbo- « nerà detto Signore ai redditi e capitale, ripetendo io il R. P. M. Pro- « vinciale, che per essere il debito così sacro, metterò in azione ogni « risorsa, perchè dentro l'anno rimanga estinto ». Valor titulorum aequavit summam 7000 scut. quam summam, secus ac conventum erat, P. V. Contreras iussit tradi D. Raphaeli Cancino S. Provinciae procuratori; quod M. Valdovinos tandem aliquando et pro parte tantummodo perfecit; sed quibus adhibitis mediis, inferius patebit.

Interea supremum diem obiit Rev. Mucius et in suo publico testamento 26 Iulii 1864 heredem instituit sororem suam Raymundam, cui successit Eleonora eius neptis: haec autem inscripsit per testamentum 2 Septembris 1880 haeredes suas filias Mariam et Angelam Carrasquedo, quae per Ioannem Infante Angelae maritum die 24 Oct. 1904 S. Provinciam Mechoacanensem in ius vocarunt coram Ordinario Urbis Moreliae pro restitutione 22,000 scutatorum de quibus in scriptura a P. Gracia subscripta 12 Aprilis 1856, nec non ex instrumento 6 Nov. 1857. Augustiniani exceperunt privilegium exemptionis ab Ordinariorum iurisdictione. Sed Vicarius Generalis Moreliae iudicis munere fungens duabus sententiis exceptionem reiecit et se competentem esse declarans, controversiam in merito definivit die 24 Iulii 1908 pronuncians Augustinianos teneri debiti atque usurarum quoad ultimum quinquennium solutioni. Fratres Augustiniani ad S. Sedem provocarunt et deinde causa a S. Congregatione de Religiosis, instante procuratore sororum Carrasquedo, ex rescripto SSmi 6 Aprilis 1909 ad nostrum Sacrum Ordinem conscendit et hodie disceptanda proponitur sequentibus duobus concordatis dubiis.

I. An sententia Vicarii Generalis Moreliae diei 24 Iulii 1908 nulla

sit ob incompetentiam, vel potius valida sit et transierit in rem iudicatam.

II. An Augustiniani solvere debeant Dominis Angelae et Mariae Carrasquedo summam nummorum (vulgo *pesos*) 22,000 cum foenere in casu.

Ad I. Neminem latet privilegium exemptionis a iurisdictione Episcoporum, quod competit Regularibus, et praesertim Ordinibus Mendicantibus, qualis est Ordo Eremitarum S. Augustini, hoc secumferre, ut conveniri nequeant coram Ordinariis locorum in causis criminalibus et civilibus. Non fuisse hoc privilegium abrogatum per cap. 1, Inn. IV, *De privilegiis* in VI, quoad Regulares in genere probat fuse Fagnanus, in *cap. 11, De privilegiis.* Decret. Greg. IV, a n. 10 usque ad finem et declaravit Paulus V ex sententia S. Congregationis Conc. in const. *Religiosorum* 24 Augusti 1607 (*Bull. Rom. Tom. XI, pag. 435*).

Quoad Fratres Eremitas S. Augustini in specie sufficiat allegare duas constitutiones, quae rem extra omne dubium ponunt. Prima est Clem. VI, *Ad fructus uberes,* XIV Kal. Aug. 1346, « in qua Augustinianis « indulget, ut coram quibusvis dioecesanis et locorum Ordinariis, ac aliis « iudicibus quibuscumque ratione delicti, contractus, seu rei, de qua « agitur, conveniri nullatenus possint, fel. rec. Inn. Papae IV et aliis « constitutionibus non obstantibus quibuscumque ». Secunda est Sixti IV, *Dum fructus uberes,* VII Idus Febr. 1474, « in qua decernit omnia, quae « contra fratres, domos et loca fierent nullius roboris ac momenti esse, « et pro infectis habenda, etiam ratione cuiuscumque contractus, vel « delicti, seu rei, de qua ageretur, ubicumque ineatur contractus, com- « mittatur delictum, et res ipsa consistat ». Hanc Sixti IV constitutionem confirmavit Iulius II in Brevi « *Etsi ad benemerendum* » 1 Iunii 1502. Unde ambigendum non est quod Augustiniani conveniri nequeant apud Ordinarios locorum pro delictis, contractibus, aut rebus, etiam in loco non exempto sitis. Si ergo in causa praesenti concedamus scripturam diei 6 Nov. 1857, pro qua Augustiniani Provinciae Mechoacan conventi sunt apud Ordinarium Mechoacanensem peractam fuisse in loco non exempto, seu extra conventum, concludendum est praefatum Ordinarium fuisse incompetentem, eiusque sententiam fuisse et esse nullam.

Adversus hanc conclusionem duae fieri possunt difficultates.

Prima venit ex Greg. XV constitutione « *Sanctissimus* » 20 Septembris 1621 in qua § 6 et 7 R. P. praecipit, ut regulares infra duos menses a promulgatione constitutionis in Italia, et sex menses extra Italiam sibi eligant Conservatores iuxta formam ibi praescriptam « alioquin, (pergit « Pontifex), eo termino elapso, quamdiu Conservatores secundum for-

« mam praesentis constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis « conveniantur ». Quae constitutio extenditur ad quoscumque regulares, etiam Mendicantes, uti patet ex clausulis perquam efficacissimis, quas Pontifex in fine apposuit; et ita decisum est a S. Congr. Conc. die 16 Apr. 1648 ad V et VI; quas decisiones confirmavit et promulgavit Innoc. X in Bulla « *Cum sicut accepimus* » diei 14 Maii 1643 alias 1653.

Verum difficultas evanescit si considerentur tempora subsequentia. Etenim Clemens XIII const. « *Cum omnium* » 18 Apr. 1762 ob incommoda et pericula omnis generis, quae in partibus infidelium oriebantur ex electione Conservatorum, expresse declaravit non expedire, ut regulares quicumque, etiam Mendicantes, in locis Missionum suis privilegiis habendi iudices conservatores uterentur. Cum autem eadem incommoda et pericula, etiam in nationibus sub ordinaria iurisdictione hierarchiae ecclesiasticae constitutis occurrerent, paulatim factum est, attenta praedicta constitutione Clem. XIII, ut usus iudicum conservatorum ubique minueretur, ac sensim extingueretur, quod praecipue evenit nostris diebus, uti adnotant Santi, *Praelectiones iuris canonici in Tit. XXIX, Lib. I:* « hodiernis moribus auctoritas, seu iurisdictio conservatorum « fere disparuit et negotia omnia regularium et aliorum coetuum privi- « legiatorum quoad eorum privilegia ordinarie tractantur et definiuntur « a SS. Congregationibus ». Lombardi, *Iuris canonici privati institutiones, Tom. III, pag. 416, secund. edit.* « Hodie conservatorum usus mini- « mus est imo forsan nullus », et P. Wernz, *Ius Decretalium, Tom. III, es. 699:* « Inde a tempore Clementis XIII, const. *Cum omnium,* 28 Apri- « lis 1762, disciplina ecclesiastica ita videtur esse immutata, ut officium « et privilegium conservatorum non amplius sit practici momenti ». Extincta autem iudicum conservatorum auctoritate, extincta pariter dici debet sanctio poenalis a Greg. XV apposita contra regulares non eligentes conservatores.

Altera difficultas oritur ex *cap. 14, Sess. VII, de Ref.*, Conc. Trid., in quo S. Synodus sancit « quod in civilibus causis mercedum et mi- « serabilium personarum clerici saeculares, aut regulares extra mona- « sterium degentes, quomodolibet exempti etiam si certum iudicem a « Sede Apostolica deputatum in partibus habeant; in aliis vero, si ipsum « iudicem non habuerint, coram locorum Ordinariis, tanquam in hoc ab « ipsa Sede delegatis conveniri, et iure medio ad solvendum debitum « cogi et compelli possint, privilegiis, exemptionibus, conservatorum depu- « tationibus et eorum inhibitionibus adversus praemissa nequaquam vali- « turis ». Tridentinae dispositioni addendum est decretum Urbani VIII « *Cum saepe contingat* » 25 Iunii 1625.

At nullo etiam in pretio habendam esse hanc difficultatem evincitur si attendatur praesens Augustinianorum conditio in republica Mexicana. Per eos enim non stat, quominus habitent in conventibus recte ordinatis, et requisito numero; vi enim expulsi fuere a propriis conventibus, omniaque eorum bona mobilia atque immobilia confiscata, et nonnisi cum magnis laboribus, expensis ac difficultatibus hodie vitam pristinam, et antiqua opera in praefata republica redintegrare nituntur. Quod testatur iudex primae instantiae in sententia interlocutoria diei 1 Augusti 1905 circa finem. « Le circostanze pub-« bliche non permettono loro l'esatta osservanza delle loro regole, nè « vivere abitualmente in comunità; giacchè con difficoltà possono radu-« narsi in una casa tre o quattro Sacerdoti, e questo non in una « maniera permanente, ma piuttosto in modo accidentale ». Porro in his arduis adiunctis, nimis durum foret, et aequitati canonicae contra rium conditionem eorum ad strictos iuris apices iudicare eosque habere uti extra monasteria degentes, et ita privatos exemptionis privilegio declarare. Non enim afflictioni afflictio addenda est, nec ea mens fuit Patrum Concilii Tridentini atque Urbani VIII. Revera, quoties regulares vi expulsi sunt e suis conventibus, mitiori modo cum eis agere soliti fuere Romani Pontifices. Sic, ut unum, aut alterum afferatur exemplum, Pius VII in restitutione Ordinum regularium in Urbe, dum iubet in singulos conventus convenire saltem 12 regulares, permittit tamen, ubi id impossibile est, eos convenire minori numero, ne retardetur instauratio conventuum (Decreto « *Ubi primum* » 22 Aug. 1814). Hisce ultimis temporibus in Italia civiliter suppressis conventibus permisit S. Sedes, organo S. Poenitentiariae, ut si tres saltem regulares, quorum unus saltem sit sacerdos, conveniant, exempti habeantur ab Ordinariorum iurisdictione *(Acta S. Sedis, Tom. XXVII, pag. 110-111)*.

Stat ergo privilegium exemptionis Augustinianorum, et nullitas sententiae latae a iudice Moreliae, quae proinde sententia neque in rem iudicatam transiit, etiamsi ab ea intra decendium non fuerit provocatum. « Multae causae sunt (scribit Devoti, *Lib. III, De sent. et re iud.*, « *n. 14*) in quibus sententiae vim nunquam obtinent rei iudicatae, quam-« quam appellatum non sit, atque idcirco recte revocantur.... item sen-« tentiae latae a iudice incompetente ».

Ad II. Tres sunt hoc in secundo dubio instituendae quaestiones. Et primum inquirendum est in vim et valorem documentorum, ex quibus scatet creditum, conventionis praesertim 12 Aprilis 1856. — Eremitae Augustiniani provinciae Mechoacanensis quoad validitatem instrumentorum omnium et contractuum eorum bona afficientium, quasdam

solemnitates ita necessario observare debent, ut, eisdem neglectis, ruat pro eadem Provincia cuiuscumque obligationis fundamentum. Haec praescriptio, iuri ceteroquin communi conformis, innovata fuit in capitulo provinciali an. 1844 can. 2 his verbis: « Il M. R. P. non potrà fare con« tratto alcuno di entità, come comprare, vendere e gravare i fondi, nè « disporre di somme considerevoli senza l'accordo e consentimento del « Ven. Deffinitorio ». Quod decretum approbationem obtinuit a S. C. EE. et RR. d. 7 Febr. 1845 et renovatum fuit in altero Augustinianorum capitulo habito mense Nov. 1854. De hisce solemnitatibus edoctus erat Rev. Valdovinos. Ipse enim non solum praefuit capitulo provinciali a. 1844, sed die 10 Oct. 1842 nomine Provinciae, cuius erat Procurator, Dño Caietano Gomez praedium *Taratan.* locavit per publicum instrumentum, cui testimonia rite alligata fuere, a Secretario Provinciae subscripta de assensu et de praestita auctoritate tum Prioris provincialis, tum Ven. Definitorii. Iamvero in themate negotium initum a Mucio Valdovinos cum S. Provincia non erat vera ac propria locatio-conductio, uti iam supra dictum est, sed potius cessio iurium venditioni aequiparanda; nam denegandum non est eum in finem contractum factum fuisse, ut Mucius aliis conductoribus praeferiretur et deinde proprietarius evaderet ad normam artic. I legis 25 Iunii 1856. Haec itaque locatio, cessio, aut venditio fieri non poterat absque consensu Deffinitorii, quin loquamur de necessitate obtinendi beneplacitum Apostolicum. In instrumento autem ne verbum quidem habetur de hoc consensu.

Neque dicendum Priorem Gracia egisse « usando delle ampie fa« coltà, che gli sono state concesse ». Haec enim expressio nimis vaga est, et, uti recte adnotat Augustinianorum Patronus, in re tam gravis momenti non satis erat mandatum allegare, sed hoc erat omnino exhibendum, praesertim cum praefatus Gracia ita nobis observantissimus exhibetur sui Ordinis constitutionum, ut die 13 Aprilis 1856, i. e. unum post diem a locatione peracta praedii S. Monicae, in altero locationis contractu inter S. Provinciam et Dñum Lambarri circa latifundium S. Nicolai petierit et obtinuerit requisitam Definitorii auctoritatem. Ceterum non est hac super re diutius immorandum, cum Mucius in epistola 5 Aug. 1856 ad P. Graciam implicitis verbis fateatur defectum solemnitatum *(Sum. addit. pag. 37)*. Concludendum itaque est, contractum, de quo in casu, nullum esse quoad S. Provinciam.

Verum, admissa etiam tamquam valida Valdovinos inter et Graciam conventione, quaestio secundo loco instituenda est de veritate et existentia crediti; siquidem multa in actis occurrunt, quae creditum aut

simulatum, aut solutum fuisse evincere videntur. Potiora brevitatis causa indicabimus.

Rev. Mucius Valdovinos post conventionem 12 Apr. 1856 sollicitus non fuit capere possessionem de latifundio eidem locato: et rescissa locatione, secus ac in scriptura 15 Sept. statutum fuit, permisit ut Michael Gonzalez, qua S. Provinciae procurator, mercedes exigeret ab antiquis conductoribus nomine et in favorem eiusdem S. Provinciae.

Dictum supra est P. Vincentium Contreras praefato Mucio tradidisse publica nomina a religiosis detenta eum in finem, ut ea venderet et in debiti solutionem computaret. At in primis constat Valdovinos, qui ad normam instrumenti verus cessionarius ac dominus titulorum esse debebat, eadem ipsa die, qua instrumentum confectum fuit, a publico Ministro in urbe Moreliae testimonium petiisse de summa totali, quam S. Provincia expendit vi mutui coactivi, idque non suo nomine fecisse sed qua Augustinianorum Procurator. Constat insuper P. Vincentium Contreras, qui Sac. Valdovinos titulos in solutum cesserat per epistolam diei 24 Marti 1859 monuisse Vicarium Provincialem Blasium Enciso, ut per Dñum Raphaelem Cancino Provinciae procuratorem exigeret a Mucio debitum 7000 scutatorum. « Domani parto per Veracruz..... « Il 27 del corrente deve liquidare e pagare un conto di buoni il P. Val- « dovinos, che è di 7000 scudi e resta incaricato di riscuoterli il Signor « Cancino ». Nec satis: Procurator R. Cancino literam cambii (cambiale) obtinuit a Rev. Mucio aequantem summam 7000 scutatorum: at die conventa debitum solutum non fuit; unde idem Cancino in epistola 13 Apr. 1859 praefato Blasio Enciso haec retulit: « Scadde effettiva- « mente la cambiale di sc. 7000 il 27 del mese prossimo passato a carico « del P. D. Mucio Valdovinos, ma non fu pagata e dovei farla prote- « stare avanti il Notaio lo stesso giorno perchè non perda la sua forza « esecutiva, e come si pratica nel commercio. Le istruzioni che intorno « a questo affare mi lasciò il R. P. Contreras furono di procedere senza « perdita di tempo giudizialmente, ma vedendo prima l'Illmo Sig. Mun- « guja *(Archiepiscopum Moreliae)* per fargli sapere questo affare ». Hoc in causa fuit, cur Vicarius Provincialis Enciso coadunaverit Patres die 16 Augusti 1859, atque ab iis petierit: « che misure dovevano prendersi « per costringere il Sig. Sacerdote D. Mucio Valdovinos a fare il pagamento « dei 7000 scudi che deve alla Provincia, dei Buoni che ricevè e vendè « per commissione del N. M. R. Maestro Rettore Provinciale Fr. Vin- « cenzo Contreras; e le SS. PP. MM. RR. fecero attenzione e risolve- « rono che si scrivesse al Procuratore della Provincia in Messico D. Raf- « faele Cancino perchè lo citi coll' azione, la quale in diritto è più

« propria del caso, qualunque essa sia davanti l'autorità rispettiva per « non aver corrisposto quel Signore alla fiducia che in lui fu riposta ».

Qua autem diligentia instructiones Ven. Definitorii prosequutus fuerit Cancino patet ex eo quod minis coactus Rev. Valdovinos, ut de solutione creditoribus caveret, publico instrumento diei 13 Iunii 1860 sua praedia haereditaria *Calvario* ac *Calabozo* nuncupata, quoad partem ad ipsum spectantem, hypothecae subiici permisit, interveniente hoc in actu Dño Iosepho de la Lama, Procuratore S. Provinciae ad lites. Nihilominus, elapsis duobus annis et sex mensibus a celebrata scriptura, Valdovinos pecuniam haud solvit, qua de re solers Cancino emptorem invenit praediorum quae hypothecae erant subiecta, Franciscum videlicet Roman, qui praedia acquisivit summa 4500 scutatorum.

Iamvero, admissa veritate atque existentia crediti, incredibile est Rev. Mucium passum fuisse ad extinctionem debiti 7000 scutatorum propria bona hypothecae ac venditioni subiici, numquam Cancino restitisse et maiorem summam sibi ab Augustinianis debitam protestatum non fuisse neque coram iudicibus, nec coram publicis Notariis. Et notandum quod non agebatur de negotio occulto, sed de credito, quod erat in propatulo, publico scatens instrumento. Valdovinos praeterea iis in adiunctis reperiebatur, ut creditum suum exigere debuisset, si revera creditor extitisset. Scribebat enim D. Cancino Provinciali Enciso: « Così « è che la questione principale qui è di sapere che beni possiede il Val- « dovinos e Lei farà un gran servizio alla sua Provincia se ne scopre « alcuno e me lo comunica, perchè in Messico niente possiede il debitore « neppure la mobilia, perchè abita in un hôtel ».

Hic accedit quod Mucius in suis testamentis, uno privato diei 8 Iunii 1864, altero publico diei 26 Iulii eiusdem anni, altum silentium tenet de credito 22.000 scutatorum. Imo in publico primitus declarat adeo modica esse eius bona, ut funus exoptet « colla decenza, che per- « mettono le mie piccole risorse ». Enumerat deinde testator omnia sua credita etiam minima, etiam inexigibilia uti creditum 25 scutatorum adversus quendam prolytam Ioannem Nepomucenum Tecero; facit quoque mentionem de debitis, at nihil de ingenti summa credita Augustinianis. In fine tandem mandat haeredi, ut omnia sua bona vendat ad hoc ut « col prodotto loro adempia e paghi tutte le mie disposizioni « entro il termine legale ». Haec autem bonorum venditio haud necessaria erat, quia haeres abunde poterat testamentarias dispositiones exequi summa 22.000 scut. si revera praedictae summae Mucius dominus extitisset. Neque opponatur Rev. Mucium in eodem testamento reliquisse « i diritti ed azioni, che ho all'affitto della tenuta di S. Monica,

« proprietà dei Padri Agostiniani di Mechoacan ». Siquidem non posse haec verba ad creditum referri, patet: 1.° ex ipsa verborum significatione; aliud enim est ius ad locationem, aliud ad aliquam summam repetendam: 2.° ex testamento privato, ubi Valdovinos eadem iura circa contractum tuetur animadvertens: « Deve dunque, ristabilito l'ordine, la « mia erede promuovere questo affare ». Iam vero cum sciret testator contractum locationis rescissum fuisse die 15 Sept. 1856, ad repetendas anticipatas solutiones non erat certe necesse, ut ordo restitueretur. Fortasse putabat bonus Mucius (at nescitur quo fundamento) conventionem adhuc in suo robore existere coram Gubernio Mexicano, eique competere iura, quae conductoribus bonorum obveniebant ex saepius citata lege 25 Iunii 1856.

Haec, aliis omissis, satis esse possunt, ut ad unam vel ad aliam descendamus conclusionem, ut dicamus nempe vel creditum fuisse simulatum, vel omnino solutum. Simulationem crediti strenue propugnat Augustinianorum Patronus, et ex actis patet, quod statim ab initio initae conventionis 12 Apr. 1856 rumor factus fuit eamdem simulatam fuisse, qua de re frater Mucii questus fuit apud iudicem Moreliae die 21 Augusti 1856. At reiecta simulatione, cogimur admittere solutionem debiti. Etenim, etsi Eremitae Augustiniani syngrapham de facta solutione exhibere nequeant, facta superius recensita, praesumptiones, signa et argumenta talia sunt in genere suo, quae iudicem non solum movent, sed cogunt ad credendum creditum fuisse solutum. « Qui vim publicorum « actuum, publicique instrumenti studet elidere, nisi quietantiam afferat, « utatur saltem eius indolis indiciis et argumentis, quae quietantiae « similia sint, induantque scripturae speciem, quae de solutione indu- « biam fidem faciant ». Rota - *Beneventana - pecuniaria* - 12 Martii 1823 coram Marco. Hoc etiam docet Mascardus - *De Probationibus - Concl. 13, n. 2,* et cum eo communiter Doctores.

At, posita etiam veritate atque existentia crediti, deneganda non est tertio loco favore Augustinianorum praescriptio. Agitur in casu de praescriptione, quae dicitur liberativa, qua revera extingui posse debita nemo est qui neget, modo adsint requisitae conditiones, et praesertim in themate, bona fides ac tempus.

Ad bonam fidem quod attinet; haec in causa praesenti consistit in ignorantia debiti, quod patetur non existens, aut solutum, vel alio modo extinctum. Porro certe in bona fide erant Patres Augustiniani, qui sedebant in Definitoriis habitis diebus 6 et 16 Aug. an. 1859, qui omnes statuerunt de modo adigendi Mucium ad solvendum debitum 7000 scutatorum erga S. Provinciam, et mandabant Procuratori Cancino, ut eum-

dem actione competenti apud iudicem conveniret. Bonam fidem quoque habuit P. Vincentius Contreras; secus enim summa perfidia notandus esset in sua agendi ratione adversus Valdovinos. Quod si in eo malam fidem agnoscere velimus, haec non potuit nocere P. Provinciali Enciso, quia, si mala fides Auctoris nocet illi, qui haeres est titulo universali, mala fides Praelati nocere nequit successori, qui officium obtinet non iure hereditatis, sed iure electionis et confirmationis ab auctoritate competenti. Haec autem bona fides Patrum anni 1859 perseverasse praesumitur in successoribus, tum quia nihil prorsus in actis occurrit, quod levissimam suspicionem ingerat de mala fide successorum, tum quia Patronus sororum Carrasquedo nihil affert, quod demonstret, aut etiam supponat S. Provinciam mala fide aliquando laborasse circa praedictum creditum.

At si bona fides in dubium revocari non potest, nec tempus defuit ad praescribendum a iure requisitum. Tempus in praescriptione liberativa est triginta annorum et decurrere incipit non a die, quo constitutus est titulus crediti, sed a die, quo creditor iure exigere potest creditum suum; contra enim non valentem agere non currit praescriptio. Porro in casu Commissarius Provincialis Contreras instrumento diei 6 Nov. 1857 se obstrinxit ad solvendum debitum intra annum his verbis: « metterò « in azione ogni mezzo, perchè (il debito) entro l'anno rimanga estinto ». Igitur post annum, i. e. iam a die 6 Nov. 1858 debitum repetere iure poterat Mucius, eo magis, quod ipse optime sciebat S. Provinciam non caruisse pecunia ad solvendum praefatum debitum. Quotannis enim eidem S. Provinciae obveniebant 11,000 scutata ex latifundio S. Monicae, 8,000 ex latifundio Taritan, 12,000 ex praedio S. Nicolai, omissis aliis reditibus minoribus.

His animadversis, diligenterque perpensis, invocato Christi nomine, Nos infrascripti Auditores de turno, pro Tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes, decernimus, declaramus et definitive sententiamus: 1.° sententiam Curiae Moreliae diei 24 Iulii 1908 nullam esse ob incompetentiam; 2.° Augustinianos non teneri ad solvendam summam 22,000 scutatorum (vulgo *pesos*).

Statuimus praeterea expensas iudiciales esse inter partes compensandas.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium, ad quos spectat, ut exsecutioni demandent hanc nostram definitivam sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum, et praesertim *cap. 3, sess. XXV de reform.* Concilii Tridentini,

iis adhibitis executivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae 1 Iunii 1911.

Guilelmus Sebastianelli, *Ponens.*
L. ✠ S. Seraphinus Many
Aloysius Sincero.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

III.

PATRIARCHATUS

RITUS GRAECI-CATHOLICI IN AEGYPTO.

ADOPTIONIS. (SAKAKINI-CASSAB).

Pio PP. X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis suae anno octavo, die 10 Iunii 1911, RR. PP. DD. Auditores M. Lega Decanus Ponens, *Antonius Perathoner, Ioseph Alberti, videntes in causa* « Patriarchatus Ritus Graeci-Catholici in Aegypto - Adoptionis » *inter Dñum Sakakini Habib Comitem et Sakakini Henricum praesumptum adoptatum, appellantes, repraesentatos per Vincentium Sacconi procuratorem, advocatum; et Dñum Georgium Cassab eiusque sororem ex alia parte, appellatos, interveniente et disceptante in causa pro iuris et legis tutela Promotore Iustitiae, sequentem tulerunt sententiam.*

Habib Sakakini Comes, in Urbe *Cairo* in Aegypto ortus, uxorem duxit die 10 ianuarii 1880 Mariam Cassab, quae unum tantum genuit filium, immatura morte praereptum. Coniuges, spe amissa ob morbos quibus Maria laborabat alios filios suscipiendi, ne filiorum solatio destituerentur, quemdam puerum, qui Alexandriae in publico asylo puerorum derelictorum alebatur, domi receperunt duos annos natum, eumque apud se paterna cura educarunt. Cum hic ad aetatem undecim annorum adoleverit, Sakakini Comes eum in filium adoptare statuit et, annuente Maria, adoptionis actus positus est coram Vicario Patriarchali Ritus Graeci-catholici in urbe *Cairo* die 2 iunii 1900.

Non multo post, seu anno 1906 mense aprili, ex hac vita discessit Maria Cassab, Sakakini uxor. Haec filios non reliquit. De eius hereditate capessenda quaestio orta est. Ab ista excludere praesumptum filium adoptivum Henricum omni studio conati sunt frater Mariae Geor-

gius et eius soror Farida, cives Aegyptii, urbem *Cairo* incolentes, contendentes ex adoptione, etsi legitima et valida haec fuisse dicatur, nullum neque adoptanti neque adoptato fluere ius ad obtinendam Mariae Cassab hereditatem. - Ex adverso Sakakini contendunt, nec adoptionem nec ius inde fluens ad hereditatem in quaestionem adduci posse, cum hoc pene evidens sit.

Antequam haec controversia ad nostram audientiam perveniret, plures instantias iudiciales experta est in tribunalibus sive ecclesiasticis sive civilibus regionis Aegyptiae. Hoc enim est singulare in hac regione ditioni Imperii Mahumedani subiecta ut, propter tantam quae intercedit differentiam inter leges christianas et Mahumedanas, in eo quod ad familiarum iuridicam constitutionem attinet et mutuas relationes in familiae membra inde manantes, Christifidelibus facta sit facultas hisce in negotiis utendi suis legibus *Christiano-canonicis* unde consistit status personarum seu *statut personnel,* uti perpendit sententia Patriarchalis diei 14 martii 1909: « Attendu que pour décider sur la validité de cet acte « (adoptionis) on doit prendre en considération et faire application des « lois religieuses chrétiennes connues sous le nom de droit canon ou « canons ecclésiastiques, car les communautés non musulmanes en ce « qui concerne le statut personnel..... ».

Quum Christifidelibus *statutum personale* intactum relictum fuerit, consequutum est ut cognitio quaestionum hac de re forte natarum tribueretur iurisdictioni Antistitum sacrorum, quia constitutionis familiaris cardo et fundamentum habetur in matrimonii sacramento. Verum in hisce negotiis tribunal patriarchale sibi assumit viros quoque laicos quasi tribunalis adsessores cum voto deliberativo, quod apprime consentaneum est cum iudiciali competentia respiciente Christianorum *statutum personale.*

In themate, instantia iudicialis primo promota fuit a Georgio Cassab adversus Sakakini Comitem Habib, eiusque praesumptum adoptivum filium Henricum, apud tribunal civile cui nomen Mekhemè Chariéh ad effectum expetendi sibi et sorori hereditatem demortuae sororis Sakakini. Interea Dña Farida Cassab, vidua Dñi Pathalloh Nahos, Georgii soror, adiit tribunal Patriarchale ritus graeci catholici in urbe *Cairo* expetens « de lui délivrer un certificat légal constatant le décès de sa sœur ger- « maine feue Mariette Cassab épouse Sakakini . . . . . et que les seules « ayant droit à son héritage sont elle, la requérant, son frère germain « George Cassab bey et Sakakini Pacha; et à rejeter comme inexistentes « les prétentions du nommé Henri Sakakini que la défunte l'aurait « constitué son héritier par un acte d'adoption ». Cui petitioni contra-

dicentes Comes Sakakini et Henricus, praesumptus adoptatus, exceperunt adversus Tribunalis Patriarchalis competentiam, et exinde eorum procurator « a soutenu, en envoquant l'*art. 18* du *Hatti Humayouni*, « *18 Février 1856*, que le Patriarcat est incompétent pour connaître de « cette affaire parce que les parties ne sont point d'accord pour reconnaître sa compétence et que Cassab bey a précédemment introduit une « action devant les tribunaux pour faire attribuer l'héritage de la défunte ». Tribunal vero Patriarchale, die 23 decemb. 1908 edixit: « Le « Tribunal se déclare incompétent pour statuer sur la demande de la « succession de feue Mariette Sakakini et se déclare compétent pour statuer et décider sur la question de l'adoption ».

Comes Sakakini institit in exceptione *absolutae* incompetentiae tribunalis Patriarchalis, sed hoc non obstante, eaque reiecta, die *14 martii 1909* istud decrevit: « La cour décide le rejet de l'exception d'incompétence soulevée une seconde fois par Henri Sakakini, dit et juge que « la dame Faride Cassab, veuve de feu Pathalloh bey Nahos, et son « frère germain George Cassab bey ont qualité et intérêt à introduire « la présente cause; statuant au fond, déclare nul et sans valeur l'acte « d'adoption du *2 juin 1900* fait par la dame Mariette Sakakini et son « mari le comte Sakakini Pacha au profit de Henri Sakakini ».

Adversus hanc sententiam Comes Sakakini et praesumptus adoptatus recursum habuerunt ad S. Sedem; SS^{mus} vero Pater rem ablegavit H. S. Trib. rescripto commissionis.

De H. S. Tribunalis incompetentia excepit Georgius Cassab, eo quod res non esset, in casu, de negotio spirituali sed in audientia diei *6 maii 1910, proposita causa per memoriale,* auditisque partium procuratoribus per oralem discussionem, rejecta fuit exceptio incompetentiae sequenti decreto: « *Attento quod rescriptum Pontificiae Commissionis,* « *per se non impedit quominus cognosci valeat et definiri de exceptione* « *praeiudiciali declinatoria fori ob incompetentiam ratione personarum;* « *attento quod in casu agitur de valore adoptionis quae est causa connexa* « *cum re matrimoniali praecipue ob impedimentum cognationis legalis;* « *attento quod hac potissimum de causa integrum erat parti actrici insti-* « *tuere appellationem apud S. Sedem adversus sententiam Patriarchalem;* « *hisce attentis perpensisque* .... » reiecta fuit exceptio fori declinatoria ob incompetentiam.

In executionem huius decreti partium procuratores hanc rogandi formulam concordarunt coram Dño Decano Ponente: « *An constet de ado-* « *ptione legitima ac valida, peracta die 2 iunii 1900 quoad omnes iuris* « *effectus etc.* ..... ». Ast hanc dubii formulam non sibi acceptandam

esse declaravit Georgius Cassab qui comparens *personaliter* obtinuit a Tribunali, annuente adversa parte, ut iterum ad examen revocaretur exceptio *absolutae incompetentiae* et, subordinate, ut dubii formula reformaretur expunctis verbis « *quoad omnes iuris effectus* ». Quaestio proposita fuit *per memoriale,* vocato in causam, etiam *super merito,* Promotore Iustitiae, et habita orali discussione in audientia diei *21 nov. 1910,* sequens prodiit decretum: « *RR. DD. Auditores de turno considerarunt,* « *in meritum recursus exhibiti a Dño Georgio Cassab, controversum du-* « *bium fuisse a partium procuratoribus de communi consensu concorda-* « *tum et non ex officio; Tribunal autem, ante dubii concordationem, se* « *declarasse competens quia in casu - agitur de valore adoptionis quae* « *est causa connexa cum re matrimoniali praecipue ob impedimentum* « *cognationis legalis; et exinde reiecit petitionem procuratoris Dñi Georgii* « *Cassab circa limitationem praesentis controversiae ad existentiam dum-* « *taxat impedimenti cognationis legalis; et exinde Tribunal noluit exclu-* « *dere aliquem effectum vel civilem, qui forte, ad normam legum, seque-* « *retur ex facto iuridico adoptionis; - hisce attentis, et consideratis noviter* « *deductis, Tribunal limitat, iterum reiecta quacumque exceptione incom-* « *petentiae, praesentis actionis obiectum ad factum adoptionis quae statum* « *et initium capit ab auctoritate spirituali patriarchali, salvo iure par-* « *tium, quarum intersit, deducendi ex hoc facto (quatenus legitime exsti-* « *tisse adseratur) illos iuridicos effectus quos experiri eaedem partes debe-* « *rent in casu controversiae ad normam legum coram iudice competente* « *et per legitimas actiones; hisce de rationibus Tribunal iubet dubium pro-* « *poni in sequentem formulam: " An constet de facto adoptionis in casu " ».*

Quamobrem hodierna controversia circa *factum* adoptionis versatur et quaeritur de *facto,* ad excludendam inquisitionem de effectibus iuridicis potissimum civilibus, forte exorituris ex huiusmodi *facto.*

In solutionem cuius quaestionis, in primis RR. Domini censuerunt firmandum esse principium unanimi sententia a Canonistis traditum, nempe adoptionem legibus civilibus fuisse constitutam, eamdemque a civili iure suam vim repetere vigente in unaquaque natione; (Schmalzgrueber, *De cognat. legali, n. 12 seq.;* et Wernz, *Ius mat. n. 470*) unde consequitur non haberi impedimentum cognationis legalis si iure civili non recognoscatur adoptio; quod edicitur *cap. unic. De cognat. legali;* Benedictus XIV, *De Syn. dioeces. Lib. IX, cap. 10, n. 5* haec habet: « Iamvero et cognationem legalem et ea quae ex ea ad nuptias pro- « fluunt obstacula eo prorsus modo quo a iure civili statuta fuerant, « universim recepit et approbavit Nicolaus I in responsione ad consulta « Bulgarorum... Quamobrem si quaestio incidat sive in tribunali eccles.

« sive etiam in synodo an in hoc vel illo casu adsit impedimentum « cognationis legalis, necessario recurrendum erit ad leges civiles atque « ad earumdem normam controversia decidenda ». Equidem cum in Hollandia adoptio abrogata fuerit, hanc non vigere pro civibus illius regionis ultro admittunt Doctores et hinc nullum haberi impedimentum cognationis legalis. Van de Burgt, *Tractatus de Mat., pag. 153.*

In vim autem *statuti personalis,* catholici ritus graeci in Aegypto reguntur iure romano-byzantino; uti perpendit appellata sententia: « Attendu que pour décider sur la validité de cet acte on doit prendre « en considération et faire application des lois religieuses chrétiennes « connues sous le nom de droit canon ou canons ecclésiastiques, car « les communautés non musulmanes ne sont pas liées par les règles « de la législation musulmane en ce qui concerne le *statut personnel,* « sauf pour ce qui est d'une jurisprudence constante ou établie par « texte spécial, tel que le partage des successions.... Attendu qu'il y a « donc lieu de définir l'adoption, ses conditions nécessaires, ses consé- « quences d'après le droit canon-ecclésiastique et spécialement d'après « la législation de notre Église Grecque Orientale, et de faire applica- « tion de l'acte d'adoption.... Attendu que nul n'ignore que l'adoption « à l'origine à été copiée et prend sa source dans la législation civile « romaine, où cette matière a subi des transformations diverses avant « et après le règne de l'Empereur Justinien jusqu'au siècle X à l'épo- « que de l'Empereur Léon le Sage et ses successeurs, qu'elle a été « introduite dans l'Église Chrétienne avec les conditions civiles prescrites « pour la formation, en y ajoutant une cérémonie religieuse de prières « pour sa consécration.... ».

Quia vero ab appellante Georgio Cassab exhibitae fuerant nonnullae declarationes ab eo expetitae a curiis patriarchalibus aliorum rituum quae excludere penitus videbantur existentiam et vim instituti adoptionis inter ipsos christianos subiectos ditioni Mahumedanae, ad omnem diluendam dubietatem RR. Domini in turno 1 aprilis c. an. inter alia quaestionis capita censuerunt exquirendam esse a Patriarcha ritus graeci hac de re certam notitiam: ab eodem autem Patriarcha haec relata sunt: « Les saints canons l'ont ensuite admise (adoptio). C'est pourquoi nous « nous somme basé sur ce principe dans le jugement porté par le tri- « bunal présidé par Nous au Patriarcat du *Caire* au sujet de cette « question de l'adoption. *Étant donné que cette loi ancienne n'a pas été « abrogée dans notre Église même avec l'existence d'une loi civile nouvelle « après l'invasion des Musulmans en Orient,* loi nouvelle qui est con- « traire au principe de l'adoption, il reste donc que l'adoption est de-

« meurée permise selon la loi ancienne pour qui la veut et qui fait « que les effects civils de l'adoption ne sont pas réconnus par la loi « actuelle de l'Empire lorsque les parties ne sont en litige. Nous avons « en outre dans notre Euchologe ou Rituel un rite pour bénir l'adop- « tion ». Quae ad hanc singularem rerum conditionem pertinent, fuse et erudite explicantur a *Sesostris Sidarouss* in opere « *Les Patriarchats dans l'Empire Ottoman et spécialement en Égypte* »: de iure autem mahumedano etiam cum respectu ad statutum personale agit *Clavel* « *Droit Musulman. Du Statut personnel et des successions. Lect. VI* ». In appellata sententia invocatur auctoritas cuiusdam *codicis* id est « Récueil de Statut personnel en vigueur au Patriarcat », quam collectionem concinnavit *Miltiados Karakovyros;* sed non omnes et singulos canones huius collectionis vim habere pro christianis catholicis admisit ipsa curia patriarchalis.

Quocirca nullum superest dubium quod in *statuto personali* catholicorum ritus graeci, comprehenditur *adoptio* perficienda ad normam legis romanae-byzantinae, quae in casu est applicanda. Haec continetur uti in suis fontibus in Institutionibus Iustinianeis, *lib. I, tit. 11*; in Pandectis, *lib. I, tit. 7;* Codice, *lib. VIII, tit. 48;* Novellis *74, cap. 3; et 89, cc. 2 et 9.* - *In Basilicis* editis sub Leone Philosopho, ineunte saeculo X, *in libro XXXIII, tit. 1*, agitur de *Adoptionibus,* iuxta praescripta iuris Iustinianei.

Iamvero in sententia appellata asseritur, ad valide ponendum actum *adoptionis* (seu *adrogationis*) requiri *septem* conditiones « sans l'accom- « plissement desquelles elle (adoptio) est considérée comme nulle. Les « conditions sont les suivants: I. Que l'adoptant soit plus âgé que « l'adopté de dix huit ans au moins. II. Qu'il possède une fortune suffi- « sante pour que l'adoption procure un intérêt à l'adopté. III. Qu'il ne « jouisse pas d'une mauvaise réputation. IV. Le consentement de deux « parties, adoptant et adopté, si celui-ci est majeur; autrement le con- « sentement de son tuteur ou de son curateur. V. Que l'adoptant n'ait « pas d'enfant ni espoir d'en avoir, comme s'il eût été âgé de soixante « ans ou qu'il fût atteint de maladie ou d'un autre empêchement qui « empêche la procréation, en vertu d'un certificat d'un médecin de con- « fiance. VI. Que l'adoption soit consacrée par les prières de l'Église. « VII. Que l'adoption soit autorisée par un rescrit du prince ou par « l'autorité ».

RR. Domini perpenderunt in themate non agi de simplici *adoptione* sed de propria *adrogatione* de qua cavit Iustinianus, *Inst. I, tit. 11, § 1:* « *Adoptio autem duobus modis fit; aut principali rescripto aut imperio*

« *magistratus. Imperatoris auctoritate adoptare quis potest eos easve qui* « *quaeve sui iuris sunt; quae species adoptionis dicitur* ADROGATIO ».

Sane Henricus, ex patre ignoto genitus, *sui iuris* censendus est, unde nonnisi per *adrogationem* in familiam Sakakini adscribi poterat. *Adrogatio* autem antiquiore Romanorum iure decerni non poterat nisi per legem conditam a populo in comitiis curiatis; agebatur enim de *statu personae* mutando, et hoc in cive et familia romana, quod decernendum erat cum solemnitate et sedula deliberatione (Serafini, *Inst. di Dir. Rom. IV, § 180*). Postquam non amplius in populi comitiis sed ab Imperatore haec negotia absolvi coeperunt, statutum fuit in *adrogatione* non sufficere auctoritatem magistratus prouti in simplici *adoptione,* sed requiri rescriptum Principis, quod si antea non intercesserit, nihil facere poterat *praetor* aut *praeses,* uti statuitur *leg. 2, Cod. loc. cit.:* « *Arrogatio* « *ex indulgentia principali facta perinde valet apud praetorem vel prae-* « *sidem intimata ac si per populum iure antiquo facta esset* ». Ob eamdem gravitatem negotii quod nonnisi in comitiis absolvi poterat, permissa non erat *impuberum* adrogatio; dein indultum est ab Antonino Pio ut etiam impuberes adrogarentur, sed inde consecutum est, hos non adrogari nisi *causa cognita,* cum ipsi plenum consensum, seu cum debita deliberatione, praebere non valerent. Ita cavetur de consensu *adoptati seu arrogati, in leg. 2, ff. loc. cit.:* « Principis auctoritate adoptamus eos « qui sui iuris sunt, quae species adoptionis dicitur *arrogatio;* quia et « is qui adoptat, rogatur, id est interrogatur, an velit eum quem ado- « ptaturus sit, iustum sibi filium esse; et is *adoptatus, rogatur an id* « *fieri patiatur* ». Quare introducta impuberis *adrogatione,* necesse fuit ut in cognitione, praevio Principis rescripto, interpellaretur tutor.

Obiectum huius cognitionis ita determinatur in *Inst. l. c. § 3:* « Quum autem impubes per principale rescriptum arrogatur, causa « cognita arrogatio permittitur, et exquiritur *causa arrogationis an honesta* « *sit expediatque pupillo* ». Et in *leg. 15, § 2, ff.* habetur: « In arroga- « tionibus cognitio vertitur num forte minor sexaginta annis sit qui « arrogat, quia magis liberorum creationi studere debeat, nisi forte mor- « bus aut valetudo in causa sit aut alia iusta causa arrogandi ». Alia rei conditio investiganda determinatur in *Inst. l. c. § 4:* « ....., adoptio « naturam imitatur, et pro monstro est ut maior sit filius quam pater. « Debet itaque si qui sibi per adoptionem vel arrogationem filium fecit, « plena pubertate, id est decem et octo annis, praecedere ». In Codice haec principia confirmantur: in Novellis autem firmatur lex, filios naturales non posse adoptari; ita conceptis verbis in *Novell. 89, cap. 7;* « Nam Patris Nostri constitutionem sapienter introductam et recte posi-

« tam amplectemur, quae naturalium adoptiones plurimum absurditatis « habentes..... prohibuit ».

Qui textus legis et institutum arrogationis adamussim delineant, obiectum cognitionis praemittendae principali rescripto determinant et docent conditiones praescriptas in sententia appellata omnes habere certum fundamentum in iure. Utrum vero hae conditiones omnes et singulae aeque requirantur ad *substantiam actus adoptionis* supervacaneum esse inquirere censuerunt Auditores; adverterunt autem, in cognitione causae legitimae ad decernendam adrogationem, nonnulla remitti prudenti iudicis aestimationi, uti significatur in *cit. leg. 15, § ff.:* « In « arrogationibus cognitio vertitur, num forte minor sexaginta annis sit « qui arrogatur..... *nisi forte* morbus aut valetudo in causa sit aut alia « iusta causa arrogandi ».

Iudex primae instantiae, adoptionis actum irritum et nullum declaravit, quum satisfactum non fuerit conditionibus sub nn. IV, V, VII recensitis, videlicet: 1.° defuisse consensum tutoris ex parte impuberis arrogandi; 2.° exploratam non fuisse incapacitatem generandi ex parte adoptantis sive ob aetatem sive ob morbum; 3°. desiderari rescriptum Principis seu in casu ipsius Patriarchae qui in hisce negotiis principalem auctoritatem habet in fidelibus adscriptis ritui graeco catholico.

Has tres conditiones autem requiri ad substantiam actus adrogationis, RR. Domini unanimi suffragio censuerunt, adeo ut si una tantum ex his deficiat, actus nullus sit. - Et ad rescriptum principis quod attinet nulla moveri potest quaestio quippe quod expressis verbis iubetur interponi a relatis legibus. - Item quod adoptans neque filios habeat neque spem filios suscipiendi est conditio inhaerens ipsi naturae adrogationis, quae de *Principis indulgentia,* uti habet *cit. lex, 2 Cod.,* conceditur in solatium eorum qui filiis destituuntur. Ceterum nisi, antequam indulgeatur adrogatio, solerti inquisitione cognoscatur de aetate adoptantis, de eius capacitate filios procreandi, *indulgentia* Principis arrogantis fieret maxima *iniustitia* tum in adrogatum tum in filios postea genitos quorum status fieret, respective, deterior et inde haberetur fomes familiarium discordiarum. - Inde scatet necessitas expostulandi tutoris consensum si agatur de impubere; nam adrogatio mutat statum personae, ei familiam assignat cuius fortunam et fata consequetur adrogatus; quamobrem maxima interest impuberis adrogandi ut serio, diligentissime inquiratur *in causam arrogationis « an honesta sit, expediatque pupillo »,* uti praecipit *cit. lex in Inst.*

Iure merito sapientia populi romani constituerat tam grave nego-

tium expediendum non esse nisi praevia deliberatione habita a populo in comitia adunato et per legem ab eodem conditam !

Dein RR. Domini perpenderunt an in *facto* controverso hisce conditionibus satisfactum sit. Et in primis inquisiverunt, an aliqua *cognitio* habita sit, prouti praescribitur iure romano. - Iamvero animadversum est, Archimandritam Kyrillum Rizk testatum fuisse, Athanasium Nosser, Vicarium Patriarchalem Generalem *plenam rei cognitionem habuisse « en pleine connaissance de cause »*. Ceterum causae ob quas adoptio petebatur adeo erant manifestae ut de utilitate adoptandi vix dubium moveri potuerit. Equidem Henricus, ignotis ortus parentibus, cuiusque familiae et familiaris fortunae expers erat, a sua prima aetate alebatur apud familiam Sakakini et loco filii habitus est, unde ex paterno amore natura dictante iam fuisse in filium *adoptatus* videtur antequam *iure civili* adoptio firmaretur. - Quamobrem videretur supervacaneum inquirere an accesserit tutoris auctoritas et consensus. - Nam in notoriis *nulla probatio; et qui certus est certiorari ulterius non oportet*, iuxta regulam *31 iuris in C.* - Henricum autem, reapse, non habuisse *legitimum tutorem* fassus est ipse Patriarcha qui interrogatus a S. Tribunali an et quemnam haberet tutorem Henricus, huic quaestioni nullam reddidit responsionem, se referens ad ea quae iam deducta fuerant. Iamvero in appellata sententia admittitur, uti substantiale vitium, defectus consensus tutoris; in actu autem adoptionis habetur subscriptio *patrini*, sed *tutoris* nulla habetur mentio. - Quaeritur vero de *legitimo* tutore seu a lege dato ad normam iuris romani a quo constituta est forma adoptionis; nam quod *de facto* comes Sakakini tutelam exerceret in Henricum et in seipsum assumpsisset curam quam habebant antea de Henrico Moderatores Asyli, hoc in dubium revocari non potest, sed non exinde haberi potest uti *legitimus* tutor.

RR. Domini autem censuerunt, defectum *cognitionis* de legitima causa *adrogationis* et *consensus* tutoris, obstare quominus valeat actus controversae adoptionis. Siquidem animadverterunt concedi posse manifestam in casu fuisse causam utilitatis pro pupillo, sed non ita fuisse exploratam causam adrogationis ob conditionem sterilitatis in uxore. Nam vir nondum attigerat aetatem sexaginta annorum; Mariam Cassab tempore factae adoptionis fuisse sterilem *hodie* asserit Medicus Hesse, qui Mariae a curatione fuit ab anno 1880. Sed alius medicus Woronoff, qui Mariae corpus exploravit, negat se in ea reperiisse sterilitatis indicia. Sed etsi convenerint in probandam sterilitatem, tamen non probarent obtemperatum fuisse legi praecipienti, *cognitionem* praemittendam esse decreto adoptionis, uti par est.

Praeterea exploranda erat adoptantium voluntas et mens. Ipse textus actus adoptionis docet necessariam fuisse hanc cognitionem, quia ratio agendi Mariae quae consentit adoptionem et dein pene exheredat filium adoptivum, plura suspicari sinit: « *La Dame Mariette (ita in actu) se « réserve le droit de ne pas faire hériter le fils adoptif surnommé de la « somme de 8000 L. Ég. représentant* LE RELIQUAT ACTUEL DES SOMMES « PERÇUES DE LA SUCCESSION DE FEU SON PÈRE ». Si vero praecessisset praescripta cognitio, consensus adoptantium, Mariae potissimum, idemque significatus cum legitimis causis, fuisset in scriptis relatus, et hinc locus amplius non esset, nedum dubitationibus circa libertatem consensus, sed quod magis est, fas non esset Georgio Cassab ea omnia obiicere et accusare quae et in hunc actum et in Comitis Sakakini intentionem et propositum impinguntur hodierna actione. Et haec sunt quae familias penitus deordinant et subvertunt et civitates replent scandalis et dicteriis.

Quae animadversiones probare visae sunt Patribus, nonnisi cum magna iactura exquisitum non fuisse *consensum tutoris,* qui proinde antea constituendus erat ad normam iuris romani et dein eius consensus expetendus. Hic rem omnem probe explorasset, in pupilli originem quantum fieri poterat inquisivisset ad mentem legum romanarum, item in propositum et voluntatem adoptantium, et curasset ea omnia observari lege romana praescripta pro valida adrogatione. Porro adeo est a veritate alienum, in themate pupillo utilem esse non potuisse operam tutoris, ut hodiernae controversiae iam a longe tempore exortae et tam variis vicibus agitatae et forsan nondum finitae, grave damnum et sane non parvam molestiam et adoptanti et adoptato afferentes, evitari facile poterant per tutorem qui serio curaret bona et tranquillitatem maxime futuram pupilli. Sane in negotiis peragendis nedum est spectanda utilitas quae indubie et in praesentiarum ab eisdem fluit, sed quae in futurum consecutura sunt vel consequi possunt diligenter considerare oportet. Hoc est munus prudentis tutoris; qua de ratione nullimode tolerare fas est quod in eadem persona et adoptantis et tutoris cumuletur munus, quod contingeret si ipse unus Comes Sakakini pupilli Henrici et adoptans esset et tutoris partes expleret. Itaque etsi verum esset, Athanasium Nasser Episcopum, Vicarium Generalem Patriarchatus, delegationem dedidisse Kyrillo Archimandritae ad explendum sacrum ritum confirmationis « *en pleine connaissance de cause* »; nihilo secius quia *cognitio* non peracta fuit ad praescriptum legis romanae, istam revera non praehabitam fuisse concludendum esset, animadverterunt Domini Auditores.

Ast potiorem defectum qui actum penitus inficit haberi in eo quod

desit ***rescriptum Principis***, censuerunt RR. Patres, qui duplici quaestioni satisfecerunt, ***primo*** quaerente an rescriptum aut actus aequipollens intercesserit, ***secundo*** an a Principis auctoritate prodierit.

Dubitatum est an rescriptum dicendum sit contineri aequipollenter in ipso actu adoptionis *diei 2 iunii 1900*, quia post summariam recognitionem factam, coram testibus et compatrino adoptandi Henrici, circa eiusdem statum, rationes adoptionis et consensum seu voluntatem adoptantium, atque administrato S. Confirmationis Sacramento, Kyrillus Vicarius declarat: « En foi de quoi nous avons déclaré et nous déclarons que l'enfant Jouhanna Henri Sakakini est, suivant la loi de « l'Église, fils légal à P. E. Habib Sakakini Pacha et à son épouse la « Dame Mariette. Que cet enfant a droit à ce qui appartient aux enfants légitimes et doit ce qu'ils doivent ». Nullibi vero in iure praescribitur certa *forma* qua principale rescriptum concipiatur, quocirca si iste actus requisito rescripto non aequivalet, hoc pendere visum est Patribus ex ipsa *substantia* actus, non ex *forma*. *Substantia* enim, ob relatas leges, comprehendere debuisset *cognitionem legitimam* de quibusdam conditionibus respicientibus et adoptatum et adoptantem, adeo ut adoptio seu adrogatio in casu non possit decerni aut indulgeri, nisi observatis praescriptis legibus. Unde, re ipsa inspecta, observantia legitimi processus praevii actui adrogationis ingreditur ipsam substantiam actus; qua de causa, ob iam expositos defectus substantiales, in themate rescriptum principale intercessisse dicendum non est.

Verum expeditior visa est Patribus altera quaestio, in eumdem sensum concludens, videlicet *actum adrogationis* positum ab eo fuisse qui principali auctoritate non fruebatur. Etenim percontatus Excmus Patriarcha ut referre non gravaretur quanam auctoritate polleret Vicarius Kyrillus dum controversum actum peregit, reposuit citatis litteris diei 30 apr. c. a.: « La jurisdiction dont jouit l'Archimandrite Cyrille « Rizk, vicaire Patriarcal en Cairo est en général ecclésiastique et quasi-épiscopale..... Considérée au point de *vue civile*, la jurisdiction de « l'Archimandrite Cyrille Rizk est tout à fait épiscopale, car de lui émanent des sentences, des certificats judiciaires en ce qui concerne les « questions du *statut personnel*, tel que l'institution d'un tuteur, les certificats de majorité, etc..... Car le gouvernement et les Tribunaux « civils acceptent tous les actes. Dans la cause, la jurisdiction de l'Archimandrite Cyrille Rizk au moment où il accomplit l'acte du contrat « d'adoption d'Henri Sakakini est une jurisdiction ORDINAIRE, sauf pour « la Confirmation etc. ». Quocirca adverterunt Domini, Vicarium Kyrillum eam tunc habuisse auctoritatem et iurisdictionem qua apud Romanos

fruebatur provinciae praeses et praetor in exercitio *saltem iurisdictionis voluntariae.* Sed hi nequibant *adrogationis* actum ratum habere et executioni demandare, nisi praecessisset Imperatoris *indulgentia* seu *rescriptum;* uti in cit. *leg. 2, Cod. l. cit.:* « Arrogatio ex indulgentia Impera- « toris facta perinde valet apud *praetorem* aut *praesidem intimata,* ac « si per populum iure antiquo facta esset ». Dñi Auditores non inficiati sunt, Dñum Patriarcham potuisse suam principalem auctoritatem speciali delegatione demandare suo Vicario ad effectum adrogationis perficiendae; sed hoc non fecisse testatus est ipse Patriarcha, in sententia appellata asserens defecisse *Principale Rescriptum* iure requisitum, et iterum testatus est in citatis litteris, referens in adoptionis contestatae actu Vicarium processisse sua auctoritate *ordinaria.*

Ceterum *speciali* seu *principali* auctoritate non usum fuisse Vicarium necessaria ad actum *adrogationis* ipse fassus est *implicite,* quum antequam adoptionem perficeret, declaravit Comiti Sakakini, ab eodem expectandos non esse illos effectus quoad successionem hereditariam, quos lex romana necessario adnectit *adrogationi.* Hac de causa videtur non fuisse sollicitus Vicarius de observandis solemnitatibus requisitis pro actu *adrogationis* cuius potiores effectus habebantur in successione hereditaria. Retulit enim Patriarcha in citatis litteris: « Mais la loi Mu- « sulmane dominatrice ne la reconnaît pas (l'adoption) et considère ses « effects civils comme nuls, car dans la loi musulmane il n'y à pas d'adop- « tion. Nous avons appris par notre Vicaire patriarcal, l'Archimandrite « Cyrille Rizk, que avant le contrat il avait averti le comte Sakakini de « ces données. Le comte y consentit et même il insista pour accomplir « l'adoption mentionnée, soit que les Tribunaux islamiques reconnais- « sent, soit qu'ils ne reconnaissent pas cela, pour des raisons parti- « culières qu'il avait en cela ». Quamobrem recte concludit in suis animadversionibus Promotor Iustitiae H. S. Tribunalis: « *Adoptionem fieri* « *(Vicarius) putavit, non intellexit rem esse de* ADROGATIONE *ad quam* « *non sufficit imperium magistratus, sed requiritur principis rescri-* « *ptum* ».

Quibus omnibus perpensis, Christi nomine invocato, Nos infrascripti Auditores pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, decernimus, declaramus, definitive sententiamus, respondentes proposito dubio: « *Negative, seu non constare de legitime facta adoptione* », et exinde appellatam sententiam ratam habemus et confirmamus. Expensas autem iudiciales praesentis instantiae inter partes decernimus compensatas et pro compensatis haberi volumus et mandamus.

Committimus autem Excellentissimo Patriarchae ut pro executione

huius nostrae definitivae sententiae, prouti casus ferat, ea mandare, iubere, inhibere velit, sive ex suo officio sive ad instantiam eorum quorum interest, quae pro legitima eiusdem nostrae sententiae executione ad normam ss. canonum necessaria vel opportuna sint.

Romae die 10 Iunii 1911.

M. Lega, *Decanus, Ponens.*
Antonius Perathoner.
Iosephus Alberti.

L. ✠ S.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

IV.

IACIEN.

IURIS DUCENDI PROCESSIONEM.

Pio PP. X, feliciter regnante, Pontificatus Dominationis suae anno octavo, die 14 Iunii 1911, RR. PP. DD. Michael Lega, Decanus, Antonius Perathoner, Ponens, *et Iosephus Alberti, Auditores de turno, in causa* « Iacien. - Iuris ducendi processionem theophoricam » *inter Patres Dominicanos e coenobio Iaciensi, actores, repraesentatos per legitimum procuratorem Advocatum Sac. Aloisium Lavitrano, et Capitulum Iacien., repraesentatum per legitimum procuratorem Advocatum Vincentium Sacconi, sequentem tulerunt sententiam.*

In urbe Iaciensi, in Sicilia, inde ab anno 1661 conventus PP. Dominicanorum exstabat, qui tamen iniquis legibus anno 1866 fuit extinctus. Anno vero 1883, Dominicanorum conventus prope ecclesiam S. Rochi iterum fuit instauratus et princeps Siculae provinciae conventus declaratus. Uti Patres antiqui coenobii, ita etiam Dominicani novi conventus privilegio ducendi theophoricam processionem die Dominica infra Octavam Corporis Christi numquam usi sunt. Anno tandem 1908 et quidem die 26 Maii, PP. Dominicani Ordinario Iaciensi notificarunt, se eo anno et in posterum, Pontificiis privilegiis utentes, theophoricam processionem die Dominica infra Octavam Corporis Christi esse celebraturos. Cum tamen hucusque Capitulum Ecclesiae Cathedralis, cui etiam cura insidet animarum, dictam processionem duxisset, Episcopus Dominicanis haec rescripsit: « *Servetur solitum* e di conseguenza che questo Convento di San « Rocco si astenga di fare la processione, di cui si occupa il deliberato dei « RR. PP. di detto Convento del dì 4 Maggio 1908 e la lettera dalla « P. V. a noi diretta in data 5 Giugno di detto anno ». Dominicani Iacien-

ses, ut sua defenderent iura, S. Congregationem Religiosorum adierunt. Edita interim constitutione *Sapienti consilio*, quaestio ad S. Rotam delata fuit; diu autem quievit, quia spes aderat rem aliquando pacifice componi posse. Cum tamen omnia huiusmodi conamina in irritum cesserint, causa hodie H. S. O. proponitur dirimenda sub dubii formula: « *An constet de iure Patrum Dominicanorum ducendi theophoricam processionem die Dominica infra Octavam Corporis Christi in civitate Iacien. exclusive vel saltem in concursu cum Capitulo Cathedralis in casu* ».

Ex iure communi, animadverterunt PP. DD. de turno, processiones publicas indicere et moderari ad Episcopum spectare; ex privilegio tamen vel ex sola Episcopi licentia, Regulares, etiam parocho invito, publicas processiones facere posse.

Porro Regulares, qui privilegium Pontificum invocare possint, processiones peragere valent, licentia quoque ab Ordinario loci minime requisita. Nam secus de vero privilegio sermo esse non posset, cum quaelibet communitas religiosa, ut dictum est, cum licentia Episcopi processionem ducere queat, nisi aliquod speciale ius obstet.

Hoc principio generatim stabilito, Ordinem Sancti Dominici privilegium habere ducendi processionem theophoricam die Dominica infra Octavam Corporis Christi, sat superque constat ex repetitis decretis et constitutionibus Summorum Pontificum.

Privilegium hoc primus concessit Pius V, constitutione diei 20 Iunii 1570. Huius constitutionis, cuius textus deperditus esse videtur, sat ampla fit mentio in Brevi « *Dudum felicis recordationis* » diei 8 Martii 1592, quo Clemens VIII privilegium a Pio V Dominicanis concessum non solum confirmavit, sed ampliavit atque extendit « ad omnes dicti Ordinis domus « in quibuscumque civitatibus, terris, villis, locis et castris post datam « ipsarum litterarum fabricatis et in posterum fabricandis, ita ut Priores « et Fratres domorum dicti Ordinis post datam litterarum praedictarum « fabricatarum et in posterum in quibuscumque mundi partibus fabri- « candarum processionem eiusmodi Sanctissimi Eucharistiae Sacramenti « per vicos, plateas ac loca ab eis electa et semel tantum eligenda in « prima Dominica infra Octavam festi Sanctissimi Corporis Christi sin- « gulis annis soli absque ullo prorsus impedimento per quoscumque « quavis auctoritate fungentes illato et inferendo, celebrare possint et « debeant ». Idem privilegium iterum confirmavit Clemens XI per Breve diei 16 Decembris 1704 *Ex parte dilectorum*, nec non Benedictus XIII, constitutione *Pretiosus*, diei 26 Maii 1727, qui praeter alia PP. Dominicanis mandavit « ut omni cunctatione seposita praedictam processionem « instituant » et insuper locorum Ordinariis praecepit, « ut quaevis impe-

« dimenta et obstacula efficaciter submoveant ». Quodsi obiiciatur, dictam constitutionem Benedicti XIII *Pretiosus*, per Clementis XII constitutionem *Romanus Pontifex* diei 30 Martii 1732 abolitam fuisse, observandum est, eumdem Clementem XII, per subsequens Breve *Cum sicut*, diei 10 Aprilis 1733, mentem suam authentice declarasse, et privilegium Dominicanis antea concessum amplissime confirmasse, approbasse et innovasse.

Ex allatis igitur documentis extra quamcumque dubitationem versatur privilegium Dominicanorum peragendi solemnem supplicationem die Dominica infra Octavam Corporis Christi, hora qua voluerint et per vias semel tantummodo eligendas, idque sine ulla Ordinariorum vel parochorum licentia, uti declaravit Gregorius XIII constitutione *Quum interdum* diei 15 Martii 1573.

Nec obiici potest, hoc Dominicanorum privilegium coarctari ad loca, ubi processio fieri iam consueverat. Nam si privilegium supponeret consuetudinem iam inductam, verba illa in constitutionibus Pontificiis passim occurrentia, - quibusvis in locis - in quibuscumque mundi partibus - novorum domorum in posterum fabricandarum - et alia similia, sensu prorsus carerent. Praeterea talem consuetudinem in locis, ubi nulla extabant Dominicanorum coenobia, invalescere non potuisse, nemo est qui non videat.

Cum ergo de Dominicanorum privilegio dubitari nequeat, quaestio huc reducitur, ut definiatur, an PP. Dominicani conventus S. Rochi in urbe Iaciensi hoc privilegium libere exercere valeant. Quod RR. PP. DD. de turno omnino affirmandum esse censuerunt.

In primis enim - quidquid sit de antiquo illo coenobio Sancti Dominici anno 1866 extincto - conventus Sancti Rochi inter novas est adnumerandus Dominicanorum domus, proindeque ad ipsum quoque extendendum est privilegium theophoricae processionis. Verum quidem est, Dominicanos tum veteris tum novi coenobii hoc privilegio non solum non usos fuisse, sed etiam, ut nonnulli deponunt testes, processioni theophoricae a Capitulo peractae intervenire consuevisse. At ex hoc non sequitur, ut asserit pars adversa, privilegium fuisse contrario usu praescriptum vel saltem non usu implicite a dictis Patribus Iaciensibus renuntiatum. Talis enim praescriptio tum tantummodo esset admittenda, si ageretur de privilegio odioso.

Dicitur autem privilegium odiosum, si cedat in praeiudicium iuris communis aut alicuius tertii (Schmalzgrueber, *l. V, de privil., 27*). Et D'Annibale, *I, 228*, docet « Ea sola privilegia quae laedunt ius tertii, « strictam semper interpretationem recipiunt ». (Cfr. etiam Reiffenstuel,

l. V, t. XXXIII, n. 9). Illa igitur privilegia vocantur odiosa, quae, dum uni favent, alteri onus, incommodum imponunt, aut iuri communi vel consuetudinibus contraria sunt.

Iam vero, quod privilegium PP. Dominicanis concessum non laedat ius tertii, seu Capituli aut cleri saecularis in genere, ex ipso patet tenore concessionis, quae, ut postea uberius demonstrabimus, tantum prohibet alios Regulares, ne eodem tempore aut hora similes processiones celebrare audeant. Insuper parochus - in casu nostro Episcopus, cuius vicem gerit Capitulum - non habet ius exclusivum peragendi processionem theophoricam die Dominica infra Octavam Corporis Christi, nullibi enim huiusmodi ius inter iura parochialia recensetur.

Porro privilegium Dominicanis concessum, uti non laedit ius tertii, ita nullum iuris communis continet praeiudicium. Est enim privilegium *remunerativum* ex motu proprio datum. Nam Benedictus XIII, recolens intentionem suorum praedecessorum in privilegio largiendo, ideo ait Ordini Praedicatorum illud fuisse concessum, quia eius « filius clarissi- « mus, Divus Thomas, incomparabilibus ac propemodum divinis prae- « coniis, laudibus et hymnis per sacrum huiusmodi tempus recinendis, « gloriam Sanctissimi Sacramenti in catholica ecclesia auxit perennavit- « que, ac propterea de aucta simul ac propagata veneratione Corporis « Christi tantopere benemeriti » etc. (Ex constitutione *Pretiosus*). Privilegium igitur Dominicanorum ducendi theophoricam processionem die Dominica infra Octavam Corporis Christi est *remunerativum*, ob auctum cultum divinum eumdemque amplificatum. In privilegiis vero concessis favore cultus divini, lata est facienda interpretatio uti praecipit *cap. 30, de privilegiis (Decr. l. V, t. XXXIII)*: « in his, quae ad cultum divinum « facere dignoscuntur, non maligna, sed potius benigna interpretatio est « facienda ». Et Reiffenstuel *(l. I, t. III, de rescriptis, n. 138)* docet: « In privilegiis concessis favore cultus divini fit lata interpretatio ». Item Aichner *(Compendium iur. eccl. ed. 11, p. 762)* tradit: « Latae interpre- « tationis sunt privilegia favorabilia et concessa motu proprio vel in « favorem religionis, boni publici, in remunerationem meritorum ».

Exinde colligere licet, controversum privilegium naturam habere privilegii favorabilis, gratiosi et remunerativi. Tale autem privilegium ex communi doctrina per merum non usum etiam longissimi temporis non amittitur. « Per non usum » ait D'Annibale, *l. c., n. 229* « vel usum con- « trarium ea sola privilegia intercidunt, quae laedunt ius tertii, postquam « is adversus ea praescripserit ». Et re quidem vera in eo versatur materia praescriptionis sive acquisitivae sive extinctivae quoad rem privilegiatam, ut praescribens adversus privilegiatum sibi acquirat vel ius in sui

damnum privilegiato concessum, vel libertatem ab onere, quod continetur in ipso privilegio alteri concesso. Et hoc contingere potest, quando privilegium, utpote odiosum tertio nocet aut eidem aliquod onus affert. In privilegio vero gratioso et omnino favorabili, quod, ut in casu nostro, clero saeculari nihil aufert neque nocet, quum sacerdotes saeculares seu canonici integrum retineant ius celebrandi solemnes processiones in festo et per integram octavam Corporis Christi, nihil prorsus continetur quod praescribi possit. Immo mutuus concursus cleri saecularis et regularis ad augendum cultum in Sanctissimum Christi Corpus ipso iure communi praecipitur.

Ex altera tamen parte visum est Patribus de turno dari posse praescriptionem, ceteris paribus, ex parte alicuius Ordinis regularis. Nam quoad reliquos Regulares privilegium Dominicanis concessum quodammodo revera est odiosum, quatenus scil. illorum iura aliqualiter limitat et circumscribit. Unde si in aliquo loco Dominicani iure suo non utantur, alii vero Regulares utantur, hi post lapsum certi temporis praescriptione sibi acquirunt facultatem ducendi solemnem supplicationem, quae per privilegium Dominicanis fuit reservata. Haec RR. PP. DD. de turno observare voluerunt opinantes, privilegium Ordinis Praedicatorum non posse dici *absolute* facultativum, saltem relate ad alios Ordines regulares, adeo ut intret regula « *in facultativis non datur praescriptio* ».

Cum igitur controversum privilegium, ex ipsa sua natura et maxime ex intentione concedentis, adversus Episcopum et parochos loci revera non importet onus et proinde quoad clerum saecularem non sit odiosum, ideo applicanda erit regula, quam tradit Reiffenstuel, *loc. cit., n. 210,* docens: « Huiusmodi privilegia non amittuntur via praescriptio-« nis, quia nemo sit, qui contra huiusmodi privilegia non onerosa prae-« scribere possit. Neque amittuntur per tacitam renuntiationem, quia « quisque liberam facultatem habet privilegio utendi, vel non utendi; unde « cum in similibus non usus vel usus contrarius sit actus liberae facul-« tatis, qui non inducit praescriptionem vel renuntiationem, non viden-« tur alia privilegia per eum (non usum) amitti ». (Cfr. etiam Pirhing, *l. V, t. XXXIII, num. 176,* et Pichler, *Ius can., l. V, t. XXXIII, § III, n. 32*). Iure meritoque sermo esse nequit de renuntiatione tacita circa ea privilegia, in quae cadere non potest praescriptio, siquidem non usus haud secus ac usus contrarius in hisce casibus nihil aliud importat, nisi exercitium liberae facultatis, quae, cum alteri neque ius auferat neque onus inferat, non potest secum ferre effectum praescriptionis aut tacitae renuntiationis ad ius tertio reintegrandum aut ad onus auferendum.

Cum itaque Dominicani Iacienses privilegium propter non usum vel propter praesumptam renuntiationem non amiserint, prorsus superfluum est, causas inquirere, ex quibus privilegio usi non fuerint. Unam tamen causam, et quidem historicam, liceat afferre, quam P. Canella candide ita exponit: « I frati antichi del Convento di S. Domenico, non fecero « la processione perchè erano tutti concittadini e non volevano urtare « coi preti, coi quali erano quasi tutti parenti ». Factum igitur non ductae supplicationis repetendum esse videtur ab ipsa Dominicanorum voluntate.

Ex dictis igitur patet Dominicanis Iaciensibus ius competere, die Dominica infra Octavam Corporis Christi processionem theophoricam ducendi idque etiam sine praevia permissione Ordinarii. At hoc ius Dominicanis non exclusive concessum est, ita scil., ut alius, sive Episcopus, sive parochus eodem die processionem peragere nequeat. De tali enim iure exclusivo decreta Romanorum Pontificum hoc privilegium Ordini Praedicatorum concedentia minime loquuntur. Etsi in variis constitutionibus Pontificiis legatur, *solos* Dominicanos dictam processionem peragere posse, « absque ullo impedimento per quascumque quavis « auctoritate fungentes illato et inferendo » illud adiectivum *soli* non quoscumque alios excludit, sed tantum ceteros Regulares, uti patet imprimis ex memoratarum constitutionum clausulis: « inhibentes omnibus « fratribus et presbyteris aliarum Religionum, ne dicto tempore et hora « similes processiones aut festa celebrare aut in ea cum fratribus Prae- « dicatoribus praedictis concurrere audeant ». Porro privilegium Dominicanis concessum fuisse sine praeiudicio iuris aliorum, suadet etiam ratio historica. Ideo enim Summi Pontifices ad privilegium largiendum moti sunt, quia alii Regulares obstabant, ne Dominicani solitam processionem ducerent, unde perpetuo omnibus fratribus et presbyteris aliarum Religionum prohibitum est, dicto tempore et hora similes processiones facere. Demum S. Congr. Rit. in causa Matheranensi (*Coll. Auth. n. 590*) haec definivit: Archipresbyter parochialis ecclesiae S. Ioannis Baptistae civitatis Matheranensis, turbatus in sua solita processione SS. Sacramenti in Dominica infra Octavam Corporis Christi a Fratribus Dominicanis praetendentibus, ad ipsos privative spectare processionem facere SS. Sacramenti in Dominica infra Octavam Corporis Christi vigore Brevis fel. rec. Clementis VIII, supplicavit dictos Fratres coerceri. S. R. C. ad relationem Emi D. Card. Virili respondit: « Breve Clementis VIII non « afficere parochos saeculares; et archipresbyterum supradictum non « posse nec debere impediri in sua solita processione in Dominica infra « Octava Corporis Christi, et ita omnino servari mandavit ». Ius igitur Ordinis Praedicatorum exclusivum tantum est quoad reliquos Regulares,

ideoque Capitulum Iaciense integro potitur iure ducendi solemnem supplicationem etiam in Dominica infra Octavam Corporis Christi una cum PP. Dominicanis, qui pariter iure fruuntur eadem die celebrandi processionem theophoricam per vias et plateas civitatis ab eis electas et semel tantummodo eligendas.

Hisce omnibus in iure et in facto perspectis et consideratis, Christi nomine invocato, et solum Deum prae oculis habentes, nos infrascripti Auditores pro tribunali sedentes, decernimus, declaramus, sententiamus, ita respondendo ad propositum dubium: *Negative* ad primam partem; *Affirmative* ad secundam partem, *seu constare de iure Patrum Dominicanorum ducendi theophoricam processionem, die Dominica infra Octavam Corporis Christi in civitate Iacien., in concursu cum Capitulo Cathedralis in casu,* statuentes praeterea expensas iudiciales compensandas esse inter partes. Taxa autem expeditionis Sententiae solvatur pro medietate ab utraque parte.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis et Ministris tribunalium, ad quos spectat, ut executioni mandent hanc nostram sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum, et praesertim *cap. 3 Sess. XXV, de Reform.* Concilii Tridentini, iis adhibitis executivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis extitura sint.

Romae, die 14 Iunii 1911.

Michaël Lega, *Decanus.*

L. ✠ S.

Antonius Perathoner, *Ponens.*

Iosephus Alberti.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

V.

BONONIEN.

IURISDICTIONIS PAROCHIALIS.

Pio Papa X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno octavo, die 21 Iulii 1911, RR. PP. DD. Michael Lega, Decanus, Ponens, *Guilelmus Sebastianelli, Ioseph Alberti, Auditores de Turno, in causa* « Bononien. - Iurisdictionis parochialis », *agitata inter parochum ad S. Mariae a Misericordia* actorem *seu appellantem, repraesentatum per Vincentium Sacconi, Advocatum, et parochos urbanos ad SS. Iosephi et Ignatii, ad S. Proculi et ad SS̃mae Trinitatis, conventos seu appellatos,*

repraesentatos per rev.dum Aloysium Lavitrano, Advocatum, sequentem definitivam tulerunt sententiam.

In urbe Bononia, dirutis moenibus, solum quod moenia et pomarium occupabant, destinatum fuit parvis domibus aedificandis, villulis nuncupatis, quippe quas circumdat parvum viridarium. Ex his nonnullae, per viridarium, aditum habent respondentem ad viam ductam circa situm veterum moenium « *Via di circonvallazione* ». Exinde factum est ut obliterata sit linea quae urbem dividebat ab agro suburbano et parochias urbanas a suburbanis, prouti statuerat suo edicto a. 1816 Opizzonius Cardinalis Archiepiscopus Bononien.

Extructis amoenis villulis, et deleta veteri linea a moenibus signata, visi sunt confundi fines parochiales, et quesitum est, cuinam parochiae, urbanae aut suburbanae pertinerent dictae villulae quae insident loco antea a moenibus, vallo et fossis occupato.

Ad dubia diluenda primo prodiit curiae decretum die 1 Aprilis 1908 quo enunciatur regula: *aditus dat normam iurisdictionis,* videlicet edictum est: - I. « Che tutte le case di nuova costruzione le quali vengono « a trovarsi sull'area occupata già dai terrapieni e mura e nel margine « delle fosse, apparterranno alle parrocchie urbane, se verso le vie in- « terne di circonvallazione avranno l'adito; invece apparterranno alle « parrocchie suburbane se l' adito principale sarà verso l' esterno della « città ». II. « Se l'adito fosse lateralmente nelle vie laterali prolungate, « verrà la casa aggiudicata caso per caso dall'Ordinario ». III. « Quanto « poi alle case che già fossero erette in antecedenza all' abbattimento « delle mura e la questione sorgesse ora non per la novità della costru- « zione, ma per il mutamento dell'adito, si esporrà la cosa al Superiore « ecclesiastico nei singoli casi ».

Verum enunciata regula, iure communi et iurisprudentia recepta, non satis consuluit dubitationibus exortis declarandis, quia quaestio potissimum versabatur circa nonnullas domus seu villulas sitas in confinio duarum parochiarum, nempe urbanae et suburbanae; prodiit vero alterum decretum die 21 Februarii 1910 quo declaratum est: « che le « due case nuove costruite sul viale Gozzadini, controsegnate coi Nu- « meri 21 e 29, siccome esistenti per intero sopra e dentro il territorio « di giurisdizione di cotesta parrocchia dei SS. Giuseppe ed Ignazio, « alla quale per la stessa ragione appartiene anche la casa esistente « lungo il viale Enrico Panzacchi, controsegnata col Numero 7 ».

Ast huic decreto non acquievit parochus ad S. Mariae a Misericordia, asserens, dictas villulas ad suam parochialem ditionem pertinere, quia ad easdem per viridarium patet accessus, viridarium autem est

cancellis septum cuius aditus aperitur in territorio suae paroeciae, seu extra moenia hodie diruta, in agro suburbano. Quare formiter iterum quaestio examinata est vertens inter dictum parochum et parochum ad SS. Iosephi et Ignatii et die 21 Maii 1910 editum fuit decretum edicens: « Le tre case situate una in via Castiglione e controsegnata col Num. 96 « (già Num. 21 viale Gozzadini) la seconda in viale Gozzadini Num. 21 « (già 19) e la terza in viale Enrico Panzacchi Num. 7, sono costruite nel- « l'ambito della parrocchia dei SS. Giuseppe ed Ignazio e ad essa le aggiu- « dichiamo e quindi esse sono e vogliamo che siano immediatamente « soggette alla giurisdizione del parroco *pro tempore* della suddetta « Chiesa dei SS. Giuseppe ed Ignazio; così che a detto parroco spetta « il diritto di esercitare in dette case tutti gli uffici parrocchiali che sono « proprî della sua giurisdizione ».

Adversus quod decretum suapte natura et ratione formae iudiciale, appellationem interposuit parochus ad S. Mariae a Misericordia, instantiaque ad H. S. Tribunal transmissa est; cum vero inter disputandum dubitatum sit, an Archiepiscopale decretum, in controversia positum, revera esset iudiciale et hinc coram H. S. Ordine ordinario iure res cognosci posset; ad omnem auferendam dubitationem, in audientia diei 18 Iulii 1911, SSmus, referente Revmo Decano dignatus est, quatenus opus esset, negotium committere ut praefatam instantiam seu causam H. S. Tribunal cognoscat et definiat iuxta concordatam dubii formulam.

Quaestio autem proponitur sub hac rogandi formula legitime concordata: « *An domus de quibus in decreto Archiepiscopali diei 21 Maii 1910 aliaeque aedificatae vel aedificandae in eisdem loci, viae et accessus adiunctis pertineant ad parochiam Misericordiae vel ad respectivas parochias urbanas in casu* ».

RR. PP. DD. de turno in solutionem questionis ulterius *ad factum* quod attinet, perpenderunt: 1.° dubii formulam quaestionem movere etiam de parochiis urbanis in genere, quia etsi hodierna quaestio orta sit inter parochum ad S. Mariae a Misericordia *appellantem* et parochum ad SS. Iosephi et Ignatii *appellatum*, et hisce terminis definita est in curia Archiepiscopali, tamen *appellantis* procurator in ius vocavit etiam alios parochos, nempe ad SS. Trinitatis et ad S. Proculi, ut a rei iudicatae effectibus isti non effugerent et hinc uno iudicio aliae forte exhorturae, in eisdem terminis, quaestiones praeciderentur. Sane quatenus hodierna quaestio spectat ad domos quoque *aedificandas*, requiritur easdem versari in iis loci, viae et accessus adiunctis, quibus versantur domus iam aedificatae et in casu controversae. 2.° Praeterea appellans sermonem habet etiam de quibusdam domibus in tabu-

lis topographicis, a se exhibitis, signatas NN. 15, 19, 21 quarum frons extra moenium situm protenditur. Quae tamen assertio videtur contradici a documento a parochis deducto quo municipalis aedilitatis moderatores testati sunt. « Che tutti i fabbricati ad uso villini che saranno co- « struiti sulla zona di terreno lungo il viale Gozzadini, dovranno sor- « gere in arretramento a m. 6,50 dalla linea dal piano regolatore, e « siccome tale linea arretrata capita all' interno della vecchia mura di « cinta della città, ne consegue che tutte le costruzioni in parola sor- « geranno entro il perimetro dell'antica cinta murata. In tali condizioni « si trovano appunto i villini distinti coi civici NN. 5, 15, 19, 21 del viale « Gozzadini, il costruendo villino di proprietà Toschi a levante di quello « al civico N. 15 e la casa col N. 96 di via Castiglione ». 3.° Porro adest conflictus etiam circa *fines quibus continetur territorium urbanum per decreta Cardinalis Opizzonii definitum.* Hic decreto a. 1816 novas erigens parochias urbanas, uti fines ex una parte assignavit - *moenia et vallum interius* - ita edicens de parochia S. Iosephi noviter erigenda: « Le contrade che cadono sotto a cotesta parrocchia sono le seguenti: « Via Castiglione..... Mura e terrapieno interno da Porta Castiglione, fino « alla metà del condotto Aposa ».

Sed moenibus dum ex parte *interna* aggestum est vallum, *exterius* circumductae sunt fossae, ordinatae ad urbis munimen, seu quo magis augeretur vis moenium defensiva, prouti postulat ars militaris. Ad rem nostram, dirutis moenibus, fossae et valla aequata sunt, et hodie in hoc solo vel currunt viae vel domus aut villulae extruuntur. Quaeritur autem an hoc solum, ubi fossae ductae erant, censendum sit pertinere parochiis urbanis aut potius suburbanis?

Parochorum urbis procurator, cum perpenderet, fossas habitas fuisse uti partem necessariam moenium, concludit, solum comparatum ex fossis superiecta terra complanatis, pertinere ad parochias urbanas, sed non sine dubitatione hoc affirmat, quare expresse fatetur « *hoc territorium saltem esse dubium* ».

Visum est autem Dominis, omni procul dubio fossas non fuisse comprehensas in territorio urbano, cui decreta Opizzonii Archiepiscopi assignant uti fines « *moenia et vallum interius* ».

Moenia vero signabant lineam urbem ab agro suburbano dividentem, quod incipiebat continuo extra portas urbis. Ceterum quamvis et vallum et fossae seu *pomarium* cuiuscumque habitationis expers esse debuerit, tamen si forte quis peregrinus, in fossis iacens opera indiguerit parochi, hic a suburbio appellandus erat. Siquidem moenia occludebant urbem et civibus vel parochis urbanis non semper licebat portis egredi;

hac de causa Opizzonius iussit, urbanas parochias a suburbanis dividi a moenibus. Sed haec quaestio directe non pertinet ad hodiernam actionem quae comprehendit domus seu villulas extructas de quibus in Archiepiscopali decreto, vel extruendas positas ex integro cum suis parietibus super solo urbano, circumdatas viridariis quae aditum habent ad vias noviter stratas; et ad rem haec testatus est Officialis aedilis: « si « nota che i detti fabbricati hanno l' accesso dai viali esterni mediante « cancello o barriera che ne cingono il terreno annesso ai fabbricati, il « quale rimane all' esterno dell' antica cinta ». Hanc facti conditionem videtur admittere imo ponere uti originem et causam hodiernae litis Archiepiscopale decretum; quocirca quaestio iuris hodie resolvenda est, ***an aditus qui dat normam iurisdictionis sit aditus domus seu villulae, an potius aditus viridarii aut hortuli domum seu villulam circumdantis.***

Ad rem adverterunt Domini, regulam iuris certam esse, parochiarum confinia *certa, determinata, perpetua immutabilia* esse debere, uti considerat Pirhing, *tit. De parochis, § 2;* et clare deducitur ex Concilio Tridentino, *sess. 24, cap. 13, de ref.* — Dicuntur autem confinia perpetua et immutabilia, quippe quae mutari non possunt pro lubitu a privatis civibus aut a civili auctoritate sed dumtaxat a competente auctoritate ecclesiastica et certis ex rationibus, quare Episcopus haec mutare non potest nisi concurrant casus a iure permissi, uti communiter docent Canonistae, quos recolit Bouix, *De parocho, part. 2, cap. 4, prop. 1.* — Neque praescriptione mutari possunt parochiarum fines, uti aperte decernit *caput super 4, De parochiis* ita conceptum; « Super eo vero « quod apud vos intelleximus dubitatum, an quod de finibus et his quae « finibus cohaerent non praescribendis per SS. Canones statutum digno- « scitur (v. *Quicumque, 4 et 3 seq. can. 16, § 3,* in Decreto Gratiani) « sit in paroeciarum limitibus, sicut in provincialibus, admittendum? « Respondemus quod bene videtur in utroque servandum, si fines legi- « tima probatione vel alia indubitata fide constitit Ecclesiastica ordina- « tione constitutos ». Et hoc Patres voluerunt animadverti quia uti explicat Pirhing, *l. cit.* si mutari facile possent fines, et hoc civibus liceret, ***frequens daretur occasio incertitudinis et confusionis tam in iurisdictione quam in aliis ad publicam utilitatem spectantibus.***

Nihilo secius contingere potest ut domus aut villula excitetur a solo posito in confinio duarum parochiarum et tunc ne fines parochiarum censeantur immutari aut ne duo parochi in eamdem sibi vindicent iurisdictionem, invaluit regula, ***aditus domus principalis seu magis frequentatus dat normam iurisdictionis,*** seu *domus* illi parocho adiudicatur qui in suo territorio habet eiusdem domus aditum principalem. Hanc regulam

firmat constans et communisD D. auctoritas cui concinit constans iurisprudentia - Aloisius Ricci in *Praxi Forens. Res. 510, in 2 edit. et decis. 333 in 1 edit.* et in cit. *Resol. n. 1* docet: « habitans in confinio dua« rum parochiarum fit parochianus illius parochiae ex qua domus « aditum habet, quia ex aditu iudicatur de domo ». Item tradit Barbosa, *De off. potest. Episc., Part. II, Alleg. 42, n. 71:* « Infertur, habitantem in « confinio duarum Ecclesiarum parochialium censeri parochianum illius « in qua domus aditum habet, ex notabili doctrina Bartoli, *lib. 6, n. 6* « *in fin. ff. de legato* (3) Bald. *Consilium 60, n. 5* vel *I;* et secundum « Bartol., *in leg. praedii., § 5, ff. de legato* (3), domus quae habet duas « portas in diversis parochiis, iudicatur de ea parochia in qua residet « porta principalis et aditus magis frequentatus ». Eamdem doctrinam tradit Reiffenst., *De parochiis, n. 20;* et Pignatelli, *Consult. can., tom. 8, cons. 5, n. 7;* et Ferraris, *Bibl. can. verbo parochia, n. 37;* Card. Gennari, *Consult., tom. II, pag. 242.* Quam regulam ratam habuit et firmavit iurisprudentia quam recolit Giraldi *in addit. Institutionum cann.;* Maschat *in Summa Decret., lib. III, tit. de Sepult.* caput *Cum quis;* et Ursaja, *Discept. eccles., tom. 3, part. 2, discept. 11, n. 102.* - Sufficiat referre resolutionem S. Congregat. EE. et RR. *in Veliterna Associationis funerum et emolumentorum* in qua die *6 Maii 1870* ad II rescripsit: « quo « vero ad quartam funeris, eam esse dividendam inter eum parochum « urbis et alterum ex parochis urbis Veliternae, in cuius finibus extat « ianua principalis domus ».

Haec iuris principia certissima, in foro et in scholis admissa applicanda sunt casui controverso. Si ageretur de domo posita in confinio duarum parochiarum *iampridem extructa* quam in sua parochiali iurisdictione comprehendit certus parochus ex pacifica possessione, et quaestio esset de novo aditu principali, ex arbitrio et voluntate domini aperto in territorio alterius parochi, adeo ut hic incipiat sibi vindicare iurisdictionem in eamdem domum quia *aditus principalis dat normam iurisdictionis;* tum applicanda esset resolutio iam data a S. Congreg. Concilii in una *Bononien. Iurisdictionis parochialis,* qua die *12 Decembris 1874* decisum fuit, *domum spectare ad parochum ad quem antea spectabat,* non obstante quod antiquus aditus occlusus fuisset et novus apertus in territorium alterius parochi; et iure merito, quia non licet, auctoritate privata, mutare fines parochiarum. Idem decisum fuit *die 26 Iulii 1873.*

Ast in themate res est de domo *noviter extructa* in quam nullus parochus sibi arrogat iura possessionis; quare plene viget regula: *aditus dat normam iurisdictionis.* Cui regulae innixus appellans adversus

Archiepiscopale decretum arbitratur, suam intentionem ex simplicis regulae enunciatione evinci, quia de facto villulae controversae, per viridarium, aditum habent ad viam quam suo territorio comprehendi asserit, extra quamcumque controversiae aleam. Et hoc admittendum esse in facto Patres animadverterunt. Necesse vero est ut distinguatur ***duplex*** aditus, domus nempe et viridarii, et in ***puncto iuris*** perpendendum est, quinam ex his attendi debeat pro determinanda iurisdictione parochiali. Et quia iuxta regulam 42um Iuris n. 6: « Accessorium natu- « ram sequi congruit principalis », cum ad parochi iurisdictionem quod attinet, domus *aditus* videatur *principalis* et viridarii *accessorius*, hinc attendendus videtur, ad rem nostram, *aditus domus*.

Cui assertioni acriter obsistit appellans qui advertit, non posse dici hortos aut viridaria villulas circumdantia esse *accessoria*; haec enim videntur eidem actori in villulis partem integrantem seu principalem efficere; siquidem constituunt *quid unum* cum domo in villula existente ita ut desit villulae conceptus si hortuli aut viridaria a domibus separentur; proinde haec parva viridaria in villulis aequiparanda sunt atriis ac vestibulis domorum. Et haec sane visa est Dominis potissima ratio quae adducitur ad evincendam intentionem appellantis, et quae nacta est animum ancipitem et haerentem facere dum deliberatur de acceptanda vel reiicienda intentione appellantis; nihilo secius, omnibus perpensis, Domini censuerunt non recedendum esse a regula quae tenet, in themate et in similibus casibus *domum* considerandam esse uti *principale*, et hinc *aditus domus* etiam in villulis, attendendum esse pro determinando parocho competente. Ad rem Domini hisce rationibus moti sunt.

1.° Cum agatur de applicandis certis iuris regulis nonnullis rerum novis adiunctis, deflectendum est quo minus fieri potest ab eisdem regulis receptis, ne hae penitus subvertantur et ne instituta canonica magis quam evoluta et explicata per iurisprudentiam ad novos casus, videantur subversa et funditus immutata; ut advertitur *in decis. 273, n. 21, Part. 15, decis. 388, n. 1, Part. 1,* inter *rec.*

2.° Quamvis hodie in moribus sit, uti antea non erat, villulas extruere in populosis urbibus, tamen omni aetate, sive rure sive in agro suburbano extructae sunt parvae villae parvis viridariis seu hortulis instructae; at in determinando parocho proprio semper applicata est regula ut attenderetur tantummodo *aditus domus*. Et hoc, ea de ratione, quia viridarium seu hortulus comparatur ad reddendam domum amoeniorem et salubriorem, seu consideratur, suapte natura, uti *accessorium*. Unde *in l. praedii. § 5, ff. de legato* (3) ubi quaeritur an in legato domus comprehendatur

etiam hortus domui adnexus, respondetur: ***si hortum domus causa comparavit*** (dominus) ***ut amoeniorem domum ac salubriorem possideret, aditumque in eam per domum habuit et aedium hortum additamentum fuit, domus legato continetur.*** Hortus autem consideratur aedium ***additamentum*** seu ***accessorium*** quia domum reddit ***amoeniorem*** et ***salubriorem*** et quia dominus per domum in hortum aditum habebat. Idem perpenditur in ***decis. 432, part. 4, tom. 2, Recent.*** ubi ***n. 4*** asseritur: « sub concessione domus veniunt hortus et alia similia si ad ea pateat aditus per « domum » item in ***decis. 77, n. 1, part. 10, Recent.*** Neque obstat quod « aliquando domus non sit res principalis in fundo sed accessoria, quasi « fundi instrumentum, uti in coloniis, prouti censuit H. S. O. in ***decis. 5, « part. 6,*** ubi ***n. 2*** declaratur: - domus rusticales sunt pars fundi et « fundi accessiones censentur, non secus ac arbores existentes in fundo » etiam in ***decis. 1, part. 17, n. 13, decis. 457, part. 2, n. 3*** inter ***recent.*** Sane ex fine specificatur obiectum, et viridarium ***aedium est additamentum*** si comparatum sit ad reddendam amoeniorem et salubriorem domum, ut citata lege ***praedii.***

3.° Praeterea incongruum visum est Dominis, attendere magis aditum ***viridarii*** seu horti quam ***domus*** quia parochus exercet directe suam iurisdictionem in domuum habitantes, quare cavetur in Conc. Trid. ***sess. 24, cap. 13:*** « Mandat sancta synodus episcopis pro tutiori animarum eis « commissarum salute ut, distincto populo in certas propriasque paro« chias, unicuique suum perpetuum peculiaremque parochum assignent ». Unde et Aloysius Ricci et Barbosa, et Reiff. ***in citatis locis*** loquuntur « de habitante in confinio duarum parochiarum qui fit parochianis illius « in qua domus aditum habet, etc. ».

Neque adverterunt Domini, horti seu viridarii aditus aequiparari posse ***atriis*** seu ***vestibulis*** domorum, quia iurisprudentia determinavit, non quemcumque ***aditum domus*** attendendum esse sed ***principalem;*** seu illum (ut legitur ***in folio*** causae Neapolitanae diei 26 Iulii 1873) « qui cum originario et architectonico prospectu aedificii concordat ». Et hoc iure merito receptum fuit, quia cum fines parochiarum ***certi, stabiles, perpetui, immutabiles*** esse debeant, exinde ad eos signandos et determinandos assumi debent eae res seu obiecta stabilitatem per se praeseferentia. Notat Pirhing, ***loc. cit.*** « in dioecesibus vero et parochiis distin« guendis solent designari montes, flumina, paludes qui tamen proprie « non sunt limites sed potius signa limitis seu adhaerentia limiti « dicuntur ». In domo autem qui sit in confinio duarum parochiarum assumptum est signum stabile ad fines parochiales determinandos, seu attenditur aditus domus idemque principalis et externus pro archite-

ctura eiusdem domus. Nihil vero officit quod aditus domus externus muniatur clathris; hi enim aditum domus muniunt vel ornant sed non immutant. Ex adverso in villulis, ***aditus viridarii*** ut plurimum non respondet architecturae domus sed magis commoditati ingredientium et potissimum arbitrio heri et proinde nullam praesefert stabilitatem, non eam certe iure requisitam. Neque hodie habetur certus typus villlulae sed aedificantur in propemodum infinitas formas, et villula circumscribitur vel cancellis vel saepe, vel tantum parvo viridiario aut prato circumdatur nec cancellis nec fossis nec vallis circumscripto, ut fit passim in magnis urbibus Americae Septentrionalis: tunc in viridario seu prato tantum signatur semita, quae conducit commodius ad domus aditum.

Praeterae animadversum est, hodie, etiam heic Romae, magnae excitantur fabricae quae hortulis seu viridariis exornantur, quarum pars singulis inquilinis utenda fruenda conceditur, tamen viridarii ingressus externus (ut plurimum duplex et aequalis) est omnibus inquilinis communis, dum aedificium, quod saepe peramplum est, diversos habet aditus partim prospicientes ad hortos, partim ad viam publicam.

Nec advertere praetermiserunt Patres quod si admittatur principium, attendi in villulis ***aditum viridarii*** seu ***hortuli*** non ***aditum*** domus, rationem amplius non adesset cur eadem regula non applicetur villis suburbanis aut etiam urbanis quae solent amplos hortos habere, uti villae Burghesianae aut Pamphyliae in Urbe. Sane plus et minus, parvum et magnum non mutant speciem. Sed quando horti, in villis praesertim suburbanis, tantam habent latitudinem, praeterquam quod omnino incongrua et inaudita est eiusmodi dictae regulae applicatio, quibusnam incommodis si applicaretur, viam non aperiret? Neque fas est unam regulam villulis urbanis, aliam villulis aut villis suburbanis applicare, aut etiam ipsis praediis rusticis aut coloniis domo instructis, cum non sit consentaneum in re tam gravi quae respicit fines parochiarum tam severe tam religiose conservandos a mutationibus immunes, adoptare regulam qua fines aut determinantur aut in dubio declarantur, non constantem et stabilem sed variam innixam variae seu arbitrariae aestimationi cuiusdam extrinsecae rerum conditionis.

Neque visum est Dominis inde sequi incommoda quibus iam occursum non sit per ius commune. Nam obiectum est inconveniens, quod nempe parochi hac ratione adigantur transire per alienum territorium. Verum quoad ***publicas*** vias sufficiat recolere, parochos iure gaudere, pro exercitio quoque sui ministerii suorumque iurium, transeundi per publicas vias in alienis territoriis parochialibus, prouti tenuit constans iuris

prudentia S. Congregationis Concilii et EE. et RR. praesertim in una Placentina 24 Nov. 1713, quam refert Ferraris, *Bib. Can. Verb. Parochus, art. 3, n. 36.* Idem firmatum fuit in citata Bononien. 12 Decembris 1874. Et haec *de publicis viis.* De illa semita vero per quam in villis acceditur ad domum, quaestio esse non potest quia viridarium seu hortus ceu aedium additamentum, sequitur domum, uti accessorium sequitur principale, et hinc subiicitur iurisdictioni illius parochi cui domus pertinet, cuique pertinerent casae ligneae vel ex lapidibus extructae quas pro habitatione custodis seu ianitoris fingit appellans. - Ad rem iuvet etiam recolere *Instructionem 89,* Benedicti XIV quam, dum esset Archiepiscopus Bononien., dedit pro resolvendis nonnullis practicis difficultatibus quoad accessus parochorum ad domos sibi pertinentes per vias quoque privatas.

Incommodum vero quod memoratur in themate, quia domus in eodem situ moenium extructae aditum habere possunt vel extra vel intra lineam olim signatam a moenibus et hinc diversis paroeciis pertinere, cum ad omnes pateat accessus per eamdem viam - vulgo *di circonvallazione* - istud incommodum habet iam remedium in iure comparatum per facultates Episcopis concessas, adhibitis certis solemnitatibus, etiam invitis rectoribus, parochias dismembrandi seu easdem novis finis circumscribendi, quoties id expostulent mutata viarum publicarum seu territorii parochialis conditiones, ex capite *Ad Audientiam de eccles. aedis,* atque ex Tridentino Concilio *sess. 21, cap. 4,* et *sess. 24, cap. 3, de ref.*

Hac ratione, animadverterunt Patres, firma perseverat regula, *aditum domus principalem normam dare iurisdictionis,* sive sit parva domus seu villula amoeno et salubri viridario circumdata, sive amplum et celebre castrum turribus munitum, aut monasterium cui ecclesia addicta sit. Quae norma nedum firma perseverat sed recognoscitur alligata cuidam stabili et certae conditioni seu ipsi structurae architectonicae domus et ita respondet suo fini seu apte inservit ad conservandam stabilitatem quam fines parochiales habere debent. Quod si contingat in structura domus fieri mutationem et mutari aditum, nihilominus fines iam signati per applicationem dictae regulae non exinde mutantur, uti sapientissime decisum est a S. Congr. Conc. in cit. Bononien., 12 Decemb. 1874; siquidem privatis non licet, non fas est, pro suo lubitu, mutare fines parochiarum.

Quibus omnibus mature perpensis et consideratis, Christi nomine invocato, Nos infrascripti Auditores de turno, pro Tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes ad propositum dubium respondemus: « *Negative ad primam partem, Affirmative ad secundam partem* »

seu Archiepiscopale Decretum ratum habemus et confirmamus; et ita decernimus, declaramus et definitive sententiamus; statuimus autem expensas iudiciales haberi inter partes compensatas.

Ita pronunciamus, mandantes locorum Ordinariis et ministris Tribunalium, ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam et adversus reluctantes procedant ad normam ss. canonum et praesertim *cap. 3, sess. XXV, de Reform.* Conc. Tridentini, iis adhibitis executivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis extitura sint.

Romae, die 21 Iulii 1911.

Michaël Lega, *Decanus, Ponens.*

L. ✠ S. Guilelmus Sebastianelli.

Iosephus Alberti.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

VI.

Citatio Edictalis

RAVENNATEN.

NULLITATIS MATRIMONII.

Cum constet Curiam Episcopalem *Nashvillen.* citationem Dñae Mildred Montague in hac causa conventae indicere non potuisse quia Dñam Montague reperire datum non fuit, per praesens edictum eamdem citamus ad comparendum sive per se, sive per procuratorem legitime constitutum, in Sede Tribunalis S. Romanae Rotae die 8 Nov. 1911 hora undecima ad videndum subscribi infrascriptum dubium, nec non destinari diem, qua habebitur turnus rotalis pro causae definitione. Cum declaratione quod nisi comparuerit contumax habebitur. Dubium: *An sententia rotalis sit confirmanda vel infirmanda in casu?*

Ordinarii locorum et fideles quicumque notitiam habentes de domicilio aut commorationis loco dominae praefatae, curare debent, si et quatenus fieri possit, ut de hac edictali citatione eadem moneatur.

Romae, die 6 Septembris 1911.

Franciscus Heiner, *Ponens.*

Sac. Tancredes Tani,

L. ✠ S. *Notarius S. R. Rotae.*

Traduction.

TRIBUNAL DE LA SACRÉE ROTE ROMAINE.

Citation par Édit.

RAVENNATEN. - NULLITÉ DE MARIAGE.

Puisqu'il conste que la Curie Épiscopale de Nashville n'a pas pu notifier la citation à Madame Mildred Montague, car il n'a pas été possible de trouver cette dame, nous citons par le présent édit la même dame Mildred Montague à comparaître, personnellement ou par procureur légitimement constitué, au siège du Tribunal de la S. Rote Romaine, le 8 novembre 1911 à 11 heures du matin, pour voir souscrire le doute ci-dessous rapporté, et fixer le jour de la proposition de la cause devant la Rote; avec déclaration que si la dite dame ne paraîtra pas, on la considérera contumace. Doute: « *La sentence rotale doit-elle être confirmée ou révoquée?* »

Les Ordinaires des lieux et les fidèles ayant connaissance du domicile ou du lieu de la résidence de la dite dame sont obligés, dans la mesure du possible, de l'avertir de la présente citation.

Rome, le 6 Septembre 1911.

François Heiner, *Ponent.*

Sac. Tancredes Tani,

L. ✠ S. *Notaire de la S. Rote R.*

SIGNATURA APOSTOLICA

ARIMINEN.

PENSIONIS.

Inter Marianum Pascucci, archipresbyterum Ecclesiae S. Mariae loci « Cento », *recurrentem, repraesentatum per legitimum procuratorem Angelum D'Alessandri, advocatum; et Bartholomaeum Fantini, parochum Ecclesiae SS. Ioannis Evangelistae et Rochi, vulgo S. Augustini in civitate Ariminen., repraesentatum per legitimum procuratorem Aloysium Lavitrano, advocatum.*

Ecclesiae parochialis S. Ioannis Evangelistae et S. Rochi (vulgo *S. Augustini*) in civitate Ariminen. iam inde ab anno 1864 per Litteras

Apostolicas sub plumbo expeditas subiecta fuerat oneri solvendi pensionem, scilicet annuam summam biscentum scutatorum monetae romanae (lib. it. 1064) favore quatuor paroeciarum eiusdem dioeceseos Ariminen., paupertate laborantium; nempe scut. 72 favore paroecialis Ecclesiae S. Gaudentii in suburbio Ariminen.; scut. 48 favore paroec. Eccl. S. Mariae Magdalenae loci *Delle Celle;* scut. 40 favore paroecialis Eccl. Sanctissimae Crucis loci *Muscolo;* denique scut. 40 favore paroec. Ecclesiae S. Paterniani loci *Casalecchio.* Deinde vero, anno nempe 1875, sequuta primodictae paroecialis Ecclesiae vacatione, tunc existente Episcopo Ariminen. in id supplicante, accedente ad id illarum respective Ecclesiarum Rectorum consensu qui alio modo essent compensati, Apostolica Sedes Ecclesiam Sanctorum Ioannis Evangelistae et Rochi Ariminen. memorata pensione exonerari concessit. Quum autem ipsa Ecclesia S. Ioannis Evangelistae anno 1878 iterum vacasset, sacerdos Petrus Bianchi, titularis Ecclesiae Archipresbyteralis S. Mariae loci *Cento,* cui ab anno 1849 praefuerat, in eadem dioecesi Ariminen., per dimissionem ad paroecialem Ecclesiam S. Ioannis Evangelistae in civitate Ariminen. canonice translatus fuit. Ipse tamen translationi assensum non praebuit, nisi ea lege ut ipsa supra memorata pensio, iamdiu, uti vidimus, imposita Ecclesiae paroeciali Ariminen., ad quam regendam vocabatur, ista ab Ecclesia auferretur. Et revera huiusmodi pensio ad archipresbyteralem Ecclesiam loci *Cento,* quam ille dimittebat, per Apostolicam Bullam *Ad Catholicae Ecclesiae* anno Incarnationis Dominicae 1878, tertio Idus Maii, translata fuit.

Immediatus in archipresbyterali beneficio successor, sacerdos Ioannes Garuffi, licet in actu concursus sese, prouti et alii concurrentes, memoratae pensioni satisfaciendae obligasset, si ipsi paroecia obveniret; tamen statim vix eam adeptus est, penes civile gubernium institit, ut praedictae pensionis onere liberaretur, eo quod in Curia Episcopali pleraque testimonia fidelium paroeciae S. Mariae de Cento asservarentur, quibus adstruebatur, praebendam huius Ecclesiae nequaquam assequi censum a suo antecessore declaratum. Verumtamen frustra; immo ob id male factum ecclesiasticas meruit censuras; proinde impositam beneficio suo pensionem solvere coactus est.

Defuncto Ioanne Garuffi, ad Ecclesiam archipresbyteralem S. Mariae loci *Cento* nominatus fuit sacerdos Marianus Pascucci, qui per biennium a solvenda pensione abstinuit. Quum autem ad solvendum incitaretur, ne id faceret, causam detulit ad S. Congregationem Concilii, spe fretus exonerationis ab omni pensione solvenda. Praecipuum suae spei argumentum nitebatur hoc facto, quod Marianus Pascucci revera

contigisse affirmabat, scilicet sacerdotem Petrum Bianchi, ad obtinendam pensionis translationem ad Ecclesiam S. Mariae de Cento, notabiliter redditus huiusmet Ecclesiae adauxisse, facta cumulatione fructuum beneficii paroecialis cum quodam pio legato, cuius titularis Ecclesiae S. Mariae est merus administrator; atque ex adverso notabiliter redditus paroecialis Ecclesiae SS. Ioannis Evangelistae et Rochi in civitate Ariminen. imminuisse. Affirmabat insuper ad hunc quoque finem sacerdotem Bianchi a suis paroecianis, aucupatum eorumdem bonam fidem, extorsisse signatam testificationem de consensu quoad impositionem memoratae pensionis. Inde exortum *obreptionis* vitium in Bulla Pontificia de translatione praedictae pensionis.

Verum iudicii exitus Mariani Pascucci spem fefellit. Etenim S. Congregatio Concilii impositionem pensionis in casu servandam esse censuit: attentis tamen omnibus, eamdem pensionem ad libellas italicas 500 in perpetuum redegit sequenti responso: *Die 26 Aprilis 1902 - Esse locum reductioni pensionis ad 500 libellas.*

Quum hanc S. Congregationis Concilii decisionem aegre ferret sacerdos Marianus Pascucci, aliam decisionem ab eadem S. Congregatione provocavit; quae ita respondit: *Die 28 Februarii 1903 - In decisis et ad mentem. Mens est quod pensio ita reducta, solvenda sit etiam quoad praeteritum.*

Contra hanc sententiam sacerdos Marianus Pascucci etiam appellavit. Verum S. Congregatio Concilii absolute respondit: *Die 10 Maii 1908 - In decisis*; - datisque Ordinario instructionibus, monebat, praeviso casu quod Archipresbyter non obtemperasset: *Episcopus procedat contra parochum Pascucci ad tramitem litterarum diei 26 Novembris 1906.* Quae quidem litterae comminabantur suspensionem a divinis ipso facto incurrendam.

Revera archipresbyter Pascucci statim non obtemperavit; sed postquam elabi sivisset octodecim menses quin debito satisfaceret, tandem, ecclesiasticis adactus censuris, duorum praeteritorum annorum ratam partem solvit, pollicitus per nummarias syngraphas sese ceteras soluturum.

Conqueritur Marianus Pascucci, quum syngraphas ipsas constituta die permutare non valuisset, tum a Curia Episcopali, tum a parocho Ecclesiae SS. Ioannis et Rochi in civitate Ariminen. atrocem sibi illatam iniuriam, proptereaquod a civili magistratu obtinuerit, ad redimendum creditum, ut venderetur in publicis nundinis atque in platea loci *Cento* frumentum ad redditus suae paroeciae spectans, cum maximo fidelium scandalo. Quum autem in eo animi consilio persisteret, sese imparem

prorsus esse memoratae pensioni solvendae propter reddituum sui paroecialis beneficii exiguitatem, *Pontificia Commissione* impetrata, promovit recursum ad hoc Supremum Signaturae Apostolicae Tribunal pro novo iudicio.

Causa igitur funditus pertractata est in Ordinaria Supremi Tribunalis Sessione, habita in aedibus Vaticanis die decima sexta mensis Iulii an. 1910, relatore Emo P. D. Francisco de Paula Card. Cassetta, propositoque dubio iam antea inter partes concordato scilicet:

An et qua mensura constitutio pensionis sustineatur in casu?

Eminentissimi Iudices responderunt:

Dilata, et ad mentem.

Mens autem fuit ut probus et rei agrariae expertus peritusque vir cum consensu partium litigantium ab Episcopo Ariminensi deligeretur, cui de mandato Supremi Apostolicae Signaturae Tribunalis ac sub iurisiurandi religione munus committeret redditus tum paroecialis Ecclesiae SS. Ioannis Evangelistae et Rochi (vulgo *S. Augustini*) in civitate Ariminen., tum paroecialis seu archipresbyteralis Ecclesiae S. Mariae loci *Cento* computandi, habita praesertim ratione fructuum in postremo decennio perceptorum ab utraque Ecclesia.

Facta est equidem huiusmodi computatio, sive, ut vulgo audit, *Perizia,* ab Illmo viro Romualdo Casicci et ad Supremum hoc Tribunal transmissa, quod in Ordinaria Sessione habita die decima septima elapsi mensis Iunii 1911 causam definivit supra memorato dubio respondens:

Pensionem ad libellas annuas centum et quinquaginta reducendam esse. Quoad vero pensionis praeteritorum annorum solutionem, archipresbyterum Marianum Pascucci non esse inquietandum.

De expensis autem iudicialibus Supremum idem Tribunal constituit, eas inter partes esse compensandas.

Atque ita editum est, pronunciatum, decretum, declaratum atque definitive iudicatum; mandatumque ut haec definitiva sententia publici iuris fieret, atque ab omnibus ad quos spectet executioni mandaretur, non solum etc., sed et omni etc.

Datum Romae, ex aedibus Supremi Tribunalis die decima sexta mens. Iulii an. MCMXI.

Ita est.

N. Marini, *a Secretis, S. S. A. T.*

L. ✠ S.

Iosephus adv. Fornari, *S. T. A.*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

SACRA CONGREGAZIONE DEI RITI.

CONGREGAZIONE ANTIPREPARATORIA.

Il giorno 22 Agosto presso l'Emo e Rmo Signor Cardinale Ponente, Domenico Ferrata, si è tenuta la Congregazione Antipreparatoria dei Sacri Riti, nella quale i Rmi Prelati Officiali e Consultori teologi hanno discusso e dato il voto sopra l'eroismo delle virtù della Ven. Serva di Dio Suor Filomena di Santa Colomba, Monaca professa dell'Ordine dei Minimi di S. Francesco di Paola.

CONGREGAZIONE ORDINARIA.

Il giorno 5 Settembre 1911, nel Palazzo Apostolico Vaticano, si tenne la Congregazione Ordinaria dei Sacri Riti, nella quale al giudizio degli Emi Signori Cardinali, componenti la medesima, furono sottoposte le seguenti materie:

I. Introduzione di Causa di Beatificazione e Canonizzazione del Servo di Dio Benvenuto Bambozzi, Sacerdote professo dell'Ordine dei Minori Conventuali.

II. Conferma di culto da tempo immemorabile prestato al Servo di Dio Bonaventura Tornielli, Sacerdote professo dell'Ordine dei Servi di Maria, chiamato Beato.

III. Concessione ed approvazione dell'Officio e Messa propria in onore del Beato Stefano Teodoro Cuenot Vescovo, Martire, per l'Archidiocesi di Besançon.

IV. Concessione ed approvazione dell'Officio proprio, Messa ed Elogio da inserire nel Martirologio dell'Ordine, in onore del Beato Giacomo Capocci da Viterbo, dell'Ordine dei Romitani di S. Agostino, Arcivescovo di Napoli.

V. Conferma, o Elezione di Santa Elisabetta di Ungheria, Vedova, a Patrona Principale della Città detta Santa Isabel, nel Vicariato Apostolico di Fernando Pòo.

VI. Revisione degli scritti del Ven. Servo di Dio Antonio Maria Gianelli, Vescovo di Bobbio, Fondatore delle Figlie della B. M. V. dall'Orto.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE.

Con biglietto della Segreteria di Stato, Sua Santità si è benignamente degnata di nominare:

12 Agosto 1911. — Monsignor Camillo Laurenti, Segretario della Sacra Congregazione dl Propaganda Fide.

3 Settembre 1911. — Monsignor Adriano Zecchini, Sotto-Segretario della stessa Sacra Congregazione di Propaganda.

ONORIFICENZE.

Sua Santità, con biglietto e con Breve della Segreteria di Stato, si è degnata di conferire le seguenti onorificenze:

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

2 Agosto 1911. — Al Sig. D.r Antonio de Acatanassis Nemer, della diocesi di Belem del Parà;

— Al Sig. Guglielmo Augusto de Miranda, della medesima diocesi.

NECROLOGIO

Settembre 1911. — S. E. Rma il Signor Cardinale Giovanni Puzyna da Kozielsko, Vescovo di Cracovia.

Febbraio 1911. — Mons. Antenogene Silva, Arcivescovo di Mechoacan (Messico).

Giugno 1911. — Mons. Clemente Fagnani, Vescovo di Kandy (Ceylan).

Agosto 1911. — Mons. Giovanni Capitoli, Vescovo di Bagnorea.

— Mons. Raffaele Piros, Vescovo di Penne ed Atri.

— Mons. Emanuele San Roman y Elena, Vescovo titolare di Milasso.

— Mons. Antonio Delenda, Arcivescovo di Atene.